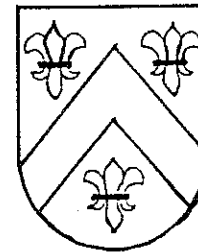

HEERLIJCK NI-JS

oudheidkundige
vereniging

wehl

24

100 JAAR

AMDG

nummer 24, november 1996

redactie: W.J.H. Berendsen
A.G.B. Koster
J.J.M. Olminkhof

samensteller: W.J.H. Berendsen

drukwerk: J. Teunissen

drukwerk foto-materiaal: Wedeo

bestuur Oudheidkundige Vereniging Wehl

W.J.H. Berendsen	voorzitter
R.P. Wildeboer Schut	secretaris
W.Th. Jansen	penningmeester
A.G.M. Haentjens	
A.G.B. Koster	
E. Scheerder	

secretariaat en Postbus 18
redactie-adres: 7030 AA Wehl

Publicatie of overname van artikelen, geheel of gedeeltelijk, is alleen toegestaan met schriftelijke toestemming van de auteur of de redactie.

INHOUDSOPGAVE

bladz.:

3	Verantwoording redactie
4	Voorwoord door Bennie Vonk, voorzitter van de AMDG
5	1. Het ontstaan
13	2. De dirigenten
16	3. De eerste decennia
20	4. De twintiger en dertiger jaren
21	5. Van na de Tweede Wereldoorlog tot en met de vijftiger jaren
33	6. Van de concoursen
39	7. Federatieve concoursen
47	8. De zestiger jaren
48	9. De jeugdopleiding
49	10. Muzikale families
50	11. De laatste vijftientig jaar

ISSN 1380 - 5401

VERANTWOORDING REDAKTIE

door W.J.H. Berendsen

Bij de samenstelling van het themanummer "100 jaar AMDG" werd de redactie voor een moeilijke opgave gesteld. Bij het bestuderen van de geschiedenis van vooral de eerste helft van het bestaan ontbrak vooral de schriftelijke informatie, maar ook later bleken archiefstukken niet systematisch bewaard. Krantenberichten vermeldden veelal niet meer dan de opluistering door de muziek van een aantal dikwijls terugkerende evenementen als vooral kerkelijke gebeurtenissen. De mondelinge overlevering echter zorgde wel voor een aantal wederwaardigheden en anekdoten, die geschiedkundig natuurlijk op hun juiste merites moeten worden ingeschat. Bij de samenstelling werd gebruik gemaakt van het archief van de O.V.W. en AMDG, tenzij anders vermeld. Naast de commissie (zie blz. 4) is voor het verzamelen van de gegevens dank verschuldigd aan vooral Dora Vonk-Simons, Th. Vonk en B. Vonk.

Tijdens het samenstellen, enkele dagen voor de dead-line, kwam gelukkig nog het archief van de jaren 1965 t/m 1970 en de correspondentie uit 1988 te voorschijn, zij het dat de "muus" er aan gezeten hadden.

Door te kiezen voor een themanummer van Heerlijk Ni-js (HN) bleven de financiële konsekventies van publicatie te overzien, maar het bracht tevens beperking van het aantal pagina's met zich mee. De normale, enigszins eenvoudige, weergave van de foto's in ons tijdschrift zou enkele unieke plaatjes uit het verleden geweld aandoen, vandaar dat voor deze bijzondere uitgave werd gekozen voor exclusieve druk. Nadeel daarvan was weer dat de foto's niet altijd in de buurt van de bijbehorende tekst konden worden geplaatst.

"Honderd jaar AMDG" moet worden beschouwd als een eerste aanzet tot de weergave van de geschiedenis van een unieke Wehlse vereniging. Het accent ligt daarbij op de periode tot 1971 (75-jarig bestaan) en is vooral voor de periode daarna voor verbetering vatbaar. Het ligt voor de hand dat over vijf of tien jaar deze gegevens kunnen worden gebruikt en aangevuld met nieuw materiaal, hetgeen kan leiden tot de uitgave van een boekwerk.

AMDG is met recht een **unieke** vereniging, een verzameling van musici voortgekomen uit de Wehlse gemeenschap en honderd jaar ook op handen gedragen door diezelfde gemeenschap. Een vriendengroep ook, die door de eeuw heen met veel inzet en zeker ook met het nodige plezier heeft gerepeteerd en altijd maar weer met enthousiasme is opgetreden.

AMDG bij het honderdjarig bestaan ook vooral een gezonde vereniging, die ook weer een goede toekomst tegemoet zal gaan! Namens de redactie van Heerlijk Ni-js, de leden en het bestuur van de O.V.W: **AMDG van harte proficiat!**

VOORWOORD

door Bennie Vonk, voorzitter van AMDG

Voor U ligt een bijzondere uitgave van Heerlijk Ni-js. In deze uitgave wordt namelijk stilgestaan bij de geschiedenis van de, voor zover bekend, oudste vereniging van Wehl.

Toen wij in 1994 begonnen met de voorbereidingen voor de viering van ons eeuwfeest in 1996 kwam de wens naar voren om deze geschiedenis beter in kaart te brengen. Vooral van de jaren voor de tweede wereldoorlog was weinig bekend.

Wij waren dan ook bijzonder blij dat de Oudheidkundige Vereniging Wehl (OVW) positief op ons verzoek reageerde om mee te werken aan de tot standkoming van de geschiedschrijving. Deze vereniging beschikt immers over de specialisten om de archieven door te spitten, het materiaal te ordenen en zodanig te bewerken dat een leesbaar geheel ontstaat. Een commissie van AMDG, met Th. van Rien-Joling, H. Wolters en J. Schennink, ging samen met Ernest Scheerder, lid van onze vereniging en bestuurslid van de OVW de noodzakelijke gegevens verzamelen. De redactie van Heerlijk Ni-js zorgde voor de samenstelling.

Uiteraard zullen er hiaten in dit boekwerkje zitten en zullen er na het lezen misschien nog veel meer verhalen en anekdotes bij U opkomen. Nieuwe feiten zijn van harte welkom zodat we onze geschiedenis zo volledig mogelijk kunnen maken.

Honderd jaar is een lange tijd, waarin de vereniging diverse ups en downs heeft gekend. Met zo'n 45 actieve leden in het grote orkest, 25 instrumentale leerlingen en een dertigtal blokfluiters, is AMDG op dit moment een bloeiende vereniging. Gelukkig is er de laatste jaren weer een groeiende belangstelling voor het zelf maken van muziek en voor culturele activiteiten in het algemeen. Dit blijkt ook uit het groeiend aantal jeugdleden in onze vereniging. Een gegeven waarop we zuinig moeten zijn, want wie de jeugd heeft heeft de toekomst.

Ik wens u zeer veel leesplezier in dit speciale nummer van Heerlijk Ni-js en spreek de wens uit dat deze uitgave over 100 jaar, bij de viering van het 200-jarig jubileum een belangrijke bron van inspiratie mag vormen voor de dan actieve leden van AMDG.

1. HET ONTSTAAN

1.1 Het ontstaan van amateuristische muziekverenigingen.

Aan het ontstaan van zogenaamde amateuristische muziekverenigingen liggen een aantal uitvindingen ten grondslag. Zo ontwikkelde rond 1817 de Duitse instrumentmaker Stölzel, in samenwerking met de trompettist Blümel, de trompet met draaiende cylinders. Ongeveer tegelijkertijd deed de Engelsman Clagget eenzelfde uitvinding, hetgeen touwtrekkerij over de verwerving van het patent tengevolge had. De vondst maakte het mogelijk om behalve natuurtonen ook de tussenliggende halve toonafstanden te spelen zodat complete melodieën op een instrument konden worden gespeeld. De componist hoefde zich dus niet meer te beperken tot de natuurtonen.

De in Parijs wonende Belg Adolph Sax (1814-1894) heeft veel bijgedragen tot de ontwikkeling van koperen blaasinstrumenten. Behalve de uitvinding van de saxofoons komt hem de eer toe de bugel, althoorn, tenorhoorn en tuba te hebben uitgevonden. Zelf noemde hij deze instrumenten de 'Saxhoorns'. De door hem opgezette samenstelling van een blaasorkest heeft nadien slechts technische en akoestische verbeteringen ondergaan.

In 1845 verwierf Sax patent op zijn 'Saxhoorns' en de oudste amateuristische muziekverenigingen dateren dan ook vanaf die tijd. Voor het einde van de vorige eeuw werden in tal van plaatsen, vooral in het zuiden van ons land, deze verenigingen opgericht. Dikwijls was er wel een directe aanleiding aanwezig en er was ook wel sprake van een rivaliteit tussen de diverse plaatsen die niet voor elkaar wensten onder te doen.

Een tweede groep verenigingen ontstond in de jaren na de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) en had een andere onderliggende oorzaak. Het was ook de tijd van de oprichting van allerlei werknemersorganisaties. De industrialisatie ging met rasse schreden voort en daarbij paste ook de culturele verheffing van de werknemer. Niet in de laatste plaats werd daarbij gedacht aan de oprichting van amateuristische muziekverenigingen.

Het ontstaan van AMDG past geheel in de cultuur van het einde van de 19e eeuw en kende als directe aanleiding de muzikale opluistering van de processie. De vereniging behoort met haar 100 jaar tot een van de oudste fanfare-corpsen in de Liemers. In de loop van haar historie zou het niet altijd een fanfare blijven, want in de dertiger jaren werden houten instrumenten (clarinet) aan het corps toegevoegd en daarmee werd het een harmonie. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden de meeste instrumenten verstoep en na afloop bleken de houten clarinetten niet meer bruikbaar en keerde AMDG definitief terug tot de familie der fanfares.

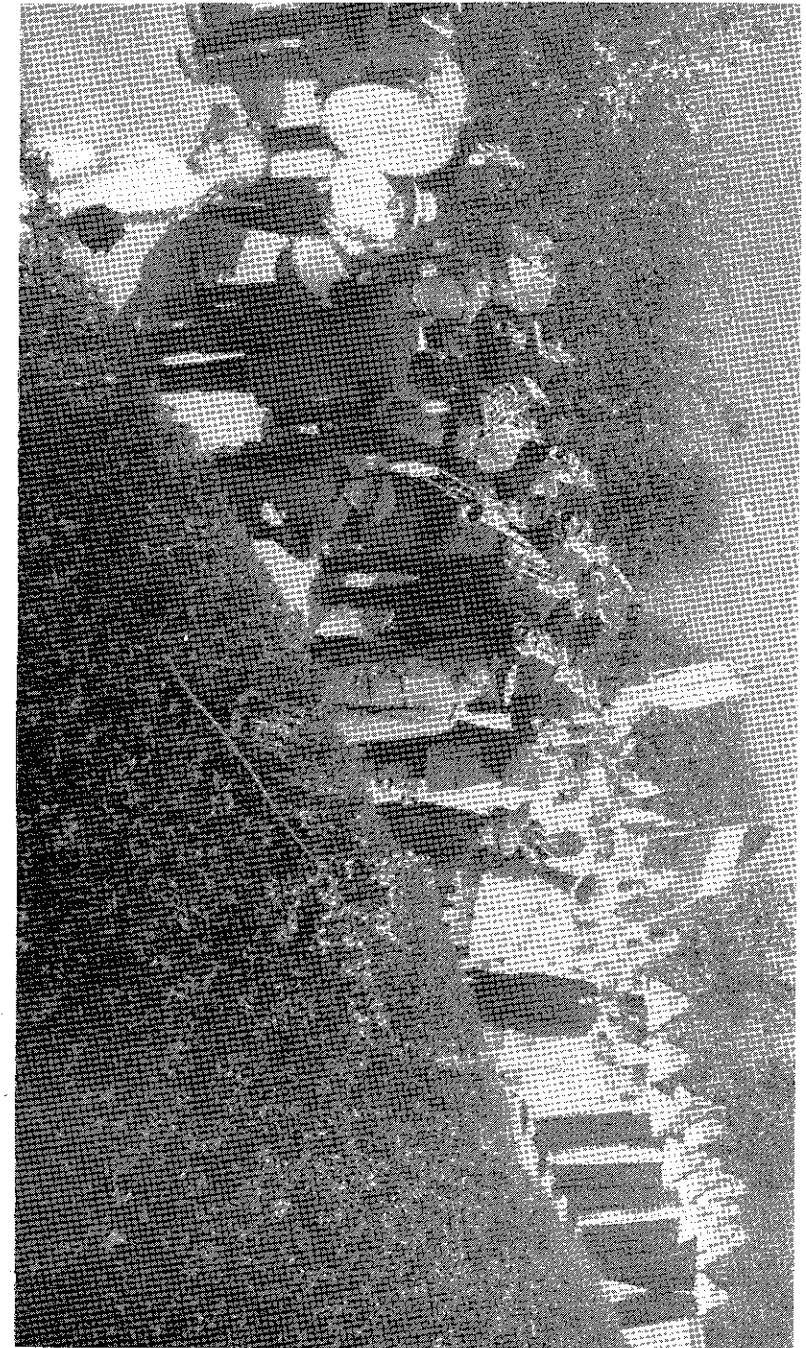
1.2 De oprichting van Ad Majorem Dei Gloriam.

De behoefte om diverse kerkelijke evenementen muzikaal op te luisteren was de directe aanleiding om in Wehl een muziekvereniging op te richten. Zo was er de processie; dit recht om in het openbaar rond te trekken dateerde nog vanuit de tijd van vóór 1816, het jaar waarin Wehl tot het Koninkrijk der Nederlanden ging behoren. Totdan was Wehl, afgezien van de Franse tijd, een enclave behorend tot het Koninkrijk Pruisen, als erfgenaam van het Hertogdom Kleef.

In de septemberprocessie van 1896 liepen drie muzikanten mee, waarvan twee uit Kilder. De instrumenten pastten niet al te best bij elkaar en de kwaliteit van de muziek was navenant. Dit wekte de ergernis van enkele koorleden waaronder Gradus Lucassen van de Heugh. In dit verband is het niet zo vreemd dat het initiatief tot de oprichting vanuit het parochieële koor kwam. De parochieherder van destijds was pastoor Cornelis Brom en uit de notulen No. 1 van de vergadering van het kerkbestuur op 3 januari 1897 (zie afb. 3, blz. 9) blijkt dat het initiatief werd ondersteund. De kerkkas liet niet toe om voor dat doel gelden uit te trekken en aan de heren zangers werd verzocht om in de gemeente een collecte te gaan houden. De collectanten kwamen ook bij Hendrik Brugman die op de boerderij het Gripsgoed of de Grip woonde (zie Heerlijk Ni-js nr. 6; blz. 25 en HN 10; 18). Hij moet zoiets gezegd hebben als "Ik geef meteen nog niets, maar als jullie rond zijn geweest, schaf de boel dan maar aan en wat je tekort komt doe ik erbij!" Hij heeft zijn woord gestand gedaan en de vereniging kon er komen. Tot de collectanten behoorden Gradus Lucassen van de Heugh, Juust Gezelschap, Jan Roording en Bernard Lucassen van de Negelaer. Volgens de overlevering kunnen **Gradus Lucassen, Willem van Laak (postdirecteur) en Victor Vreuls** als de oprichters van de muziekvereniging "Ad Majorem Dei Gloriam" worden beschouwd (zie afb. 6, blz. 17).

Onder leiding van Reinard Pollmann, koster/organist in Wehl en Beernd Welling uit Kilder werd gestart met de volgende muzikanten: Gradus Lucassen (bugel), Willem van Laak (bariton), Jan Venhorst, een oppasser uit Eldrik, (piston), Bernard Lucassen (althoorn), Victor Vreuls (bes-bas), Hendrik Kaal, van boerderij de Kemp, (althoorn), Hendrik Reuling (bugel), Dorus Bles, van boerderij de Pol, (tuba), Willem Kaalberg (bariton), Jan Stokman (trombone), Piet Koster, van de Piethaan, (trompet). Men had géén trom en er werden tien instrumenten gekocht (zie boven); Jan Stokman had zelf een instrument.

Het is goed mogelijk dat zich onder bovenstaande collectanten en musici mede-oprichters hebben bevonden. Bernard Lucassen wordt tenminste éénmaal als mede-oprichter genoemd (zie blz. 39) en zit wellicht als zodanig op een ereplaats ter gelegenheid van het Bonds-concours in 1961 (zie afb. 10, blz. 26).

1. ADMG in juli 1918.

Eerste rij grote trom-drager "Punus" Verwaaijen, trom-slager Hent Bodt, op de rug gezien: dirigent van Goethem. Tweede rij, links van de politie: Jan Vonk (vader van Sr.) met trombone. Derde rij: links: Willem Zehorst. Rechts achter Vonk: Bernard Lucassen. Achterste rij v.r.n.l. Jan Kelderman Sr., Evert Sanders, Bernard Vonk. Verder kunnen aanwezig zijn: Evert Boesten, tuba, Jan Boesten, trompet of bugel en Harrie Ragas, Bugel.

2. ADMG in 1918/1920. Staande v.l.n.r. kleine trom: ?, Evert Boesten, Jan Boesten, Jan Kraaijvanger, Willem van Goethem, Bernard Lucassen, Piet Koster ?, pastoor/meid, Gradus Lucassen ?, Hendrik Reuling ?, Hent Bodt. Zittend v.l.n.r. Dorus Bles, Antoon Eijt. ?, A. Span, Jan Kelderman Sr., Augustinus van Goethem.

1.2.1 De oprichtingsdatum.

Op zondag 6 september 1896 vond de processie plaats waarin de drie muzikanten optraden die het herenkorps wisten te prikkelen tot het oprichtings-initiatief. De vergadering van het kerkbestuur waarin gesproken werd over "de oprichting van een fanfarecorps tot opluistering der processien" vond plaats op 3 januari 1897. In de bewaard gebleven notulen wordt dus de eerst bekende schriftelijke vermelding van de oprichtingsplannen gevonden (zie afb. 3).

№ 1
 Vergadering van het kerkbestuur op 3 Januari 1897.
 Tegenwoordig waren de voorzitter en al de leden.
 Er werd gesproken over de oprichting van een Fanfare
 corps tot opluistering der processien. Daar de kerkbestuur
 kans niet troef om voor dat doel gelden uit te
 trekken, zoo werd er besloten zich tot de heeren Langes
 te wenden, met het verzoek, een collecte door
 de gemeente te houden. Niets meer te behandelen
 werd de vergadering gesloten.
 Geed gekeurd C. Brown, voorzitter
 G. Besselt

3. Notulen van de vergadering van het kerkbestuur op 3 januari 1897.

Wordt daarbij genomen de datum 24 januari 1922, die vermeld wordt op de kaft van de jubileum-mazurka ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan (HN 20;7), dan zou strikt genomen als oprichtingsjaar 1897 moeten worden beschouwd. Bij het ouder worden van de vereniging werd echter steeds meer waarde gehecht aan de gebeurtenissen rond de bewuste processie in 1896 en zo kon het bijvoorbeeld gebeuren dat het zestigjarig bestaan in 1956 gevierd werd. Realiserend dat toen oprichter G.W. Lucassen (E 26 in Achter Wehl!) weliswaar 91 jaar was, maar nog leefde en veel kon vertellen van de gebeurtenissen in 1896, mag worden aangenomen dat de keuze op reële gronden plaatsvond. Een kwestie dus van prehistorie en historie of ook van conceptie en geboorte. De penning, die ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van AMDG, door de

muziekbond Sint Willibrord aan de vereniging zal worden uitgereikt, zal als oprichtingsdatum dragen:

6 september 1896.

1.2.2 Pastoor Cornelis Brom en zijn Mea culpa.

Cornelis Brom was van 1893 tot 1906 pastoor te Wehl en hij was het die onder de notulen van de eerste kerkbestuursvergadering in 1897 het 'goedgekeurd' plaatste. Mogelijk dat hij ook het Latijnse "Ad Majorem Dei Gloriam", hetgeen betekent "Tot meerdere eer van God", als naam voor de nieuwe vereniging voorstelde.

Hij was erg enthousiast over de nieuwe vereniging en gaf de leden op de repetitie soms een flesje bier! Ook uit de volgende anekdote, die in de vereniging nog steeds wordt verteld, komt hij naar voren als een echte dorpspastoor.

Juist tegenover de sacristie, ter hoogte van de plek waar nu zalencentrum Otters ligt, had hij in die dagen zijn moestuin. Terwijl hij zich op een zondag voor de Hoogmis in het kerkgewaad hulde, kwam kerkkoster Pollmann binnen met de mededeling dat een haas zich in de tuin aan de groenten van de pastoor tegoed deed. Pastoor Brom, een verwoed jager, sprak: "Mijn waarde Pollmann, schuif jij het raam maar eens op, dan zal ik hem wel even de absolutie geven!". Hij schoot de haas neer en de koster haalde hem snel op. Waar moesten ze nu zo gauw met het beest naar toe? De pastoor wist er wel wat op en schoof het dier onder de albe en trok de singel wat strakker. Het viel niet op, maar tijdens het zingen van het 'Asperges Me' achter in de kerk gekomen, zag de koster iets onder de toog bewegen. Hij tikte de pastoor op de schouder en fluisterde hem toe: "de haas leeft nog!" De pastoor antwoordde: "Mijn waarde Pollmann, maak je maar geen zorgen, straks bij het Mea Culpa¹ zal ik hem wel krijgen!

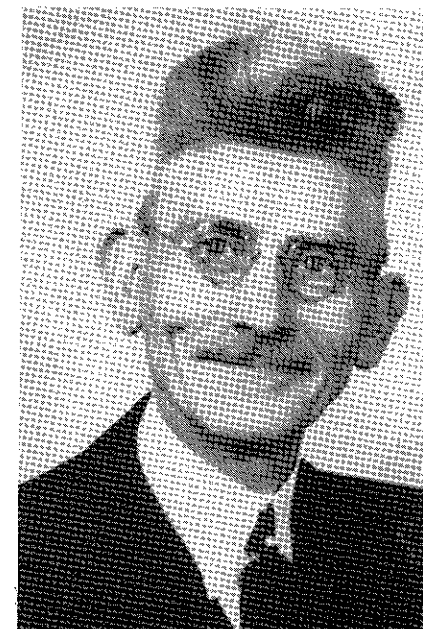
¹ Bij het gebed om vergeving wordt onder het uitspreken van de woorden "Mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa" driemaal berouwwol op de borst geklopt.

Reinard Pollmann
1896-1907

Toon van Zimmeren
1935-1949

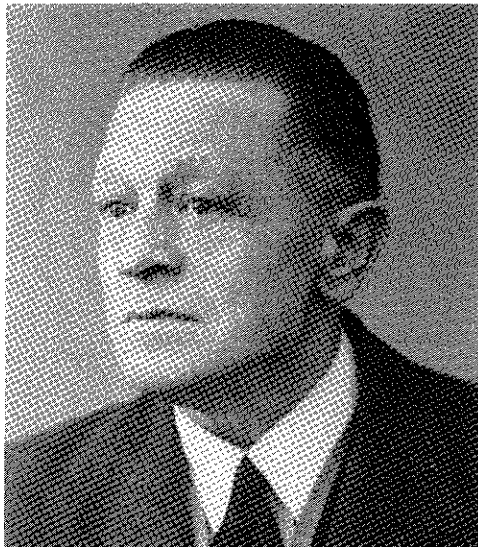

Augustinus van Goethem
1907-1935

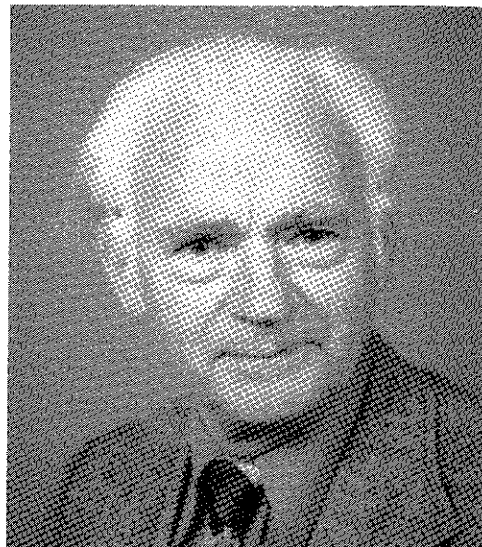

Fons Senders
1935-1949

4. Dirigenten

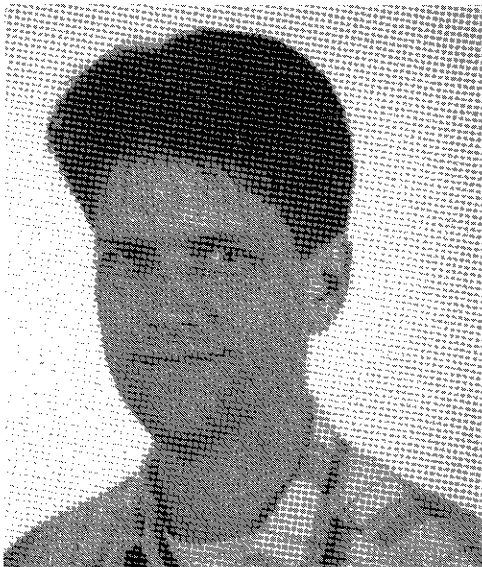
Hein Kappert
1949-1957

Gerard Bannink
1957-1992

Gerrit Schierboom
jeugd-orkest
1960-1967

Hendry van Loo
1992-heden

5. Dirigenten

2. DE DIRIGENTEN

De eerste dirigent was **Reinerus Gerhardus Pollmann**, geb. te Wehl op 20 april 1841 en overleden op 26 januari 1907. Hij was een zoon van Jan Pollmann (geb. te Bergh 11 september 1803, overleden te Wehl 31 juli 1886) en Hendrina Roos (geboren te Bergh). Reinard (of Reinhard) Pollmann was dus 55 jaar toen hij het dirigentschap op zich nam. Het moet een veelzijdig man zijn geweest, want hij bekleedde in zijn leven meerdere functies. Zo was hij aanvankelijk sub-ontvanger en later secretaris van de gemeente Wehl. Net als zijn vader was hij tevens koster, maar daarnaast ook organist. Reinard was op 6 april 1892 gehuwd met Hendrika Johanna Lukassen (geb. te Wehl 1 september 1869, overl. 7 januari 1953). Tot wanneer hij precies AMDG leidde is niet bekend, maar zijn opvolger van Goethem vestigde zich per 1 oktober 1902 in Wehl en deze heeft waarschijnlijk vrij snel daarna de dirigeerstok overgenomen. (In Heerlijck Ni-js nr. 6 op bladzijde 13 wordt het jaar 1908 genoemd, mogelijk aan de hand van een mededeling van zijn dochter Wies Smits-van Goethem. Dit zou dan na het overlijden van Reinard Pollmann zijn geweest.)

Augustinus van Goethem (geb. 16 december 1888, overleden te Wehl op 23 januari 1951) was de zoon van Petrus Alexander van Goethem, geb. 12 april 1838 te St. Jansteen en Joanna Catharina Puijlaart, geboren 11 december 1847, eveneens te St. Jansteen. Augustinus kwam dus uit Zeeuws Vlaanderen en werd in 1902 benoemd tot onderwijzer aan de Openbare School te Wehl. Hij huwde op 16 juli 1907 met Lucia Hermina Jansen (geboren 1 december 1884 te Wehl en aldaar overleden op 4 januari 1964) (HN 6;10-14 en HN 20;10-13). Onder zijn dirigentschap werd op 24 januari 1922 het 25-jarig bestaan gevierd; dat ging in ieder geval gepaard met de uitvoering van een door hem geschreven Jubileum-Mazurka.

Alleen al gezien het feit dat hij maar liefst een dertigtal jaren dirigent is geweest doet veronderstellen dat hij van grote betekenis voor de vereniging was. Zijn pedagogische kwaliteiten zullen ongetwijfeld bij de opleiding van pas zijn gekomen.

Antonius Adrianus Cornelis Jozef van Zimmeren (geboren te Didam op 27 februari 1907 en overleden op 3 augustus 1972) was van 1935 tot 1949 dirigent. Hij huwde op 22 september 1938 met T.M. Botteram (geboren op 22 augustus 1906 te Sterkrade Dld.) en was onderwijzer aan een basisschool te Didam. Hij was de oudste van dertien kinderen uit het gezin Van Zimmeren-Nova. Zijn vader Cornelis was geboren in de gemeente Oud en Nieuw Gastel op 25 februari 1881 en onderwijzer van beroep. Cornelis huwde op 15 mei 1906 met Martha Jacoba

Nova (geb. 29 december 1880 te Didam). Zij stamde uit een zeer muzikaal geslacht.

Hun zoon Toon van Zimmeren is van grote betekenis geweest voor het muzikaleven in Oost-Gelderland getuige onder andere de onderscheiding "de speld met de robijn" van de Koninklijke Federatie van muziek- en fanfare-gezelschappen. Hij was dirigent van verschillende muziekverenigingen waaronder Harmonie "De Club" in Didam, Amicitia te Loil en St. Franciscus te Babberich.

Fons Senders was, als lid van AMDG, de tweede dirigent in de periode van Zimmeren. Hij viel in als Van Zimmeren verhinderd was. Op de foto uit de tweede helft der dertiger jaren (blz. 23), ontbreekt Van Zimmeren en zit Senders centraal temidden van het corps.

Alphonsius Fredericus Senders werd geboren te Wehl (Achter Wehl E 12) op 8 juli 1898 en overleed op 13 maart 1973. Hij stamde uit het gezin Senders-Bosch en evenals zijn vader was zijn beroep "Korenmolenaar", maar hij zorgde op de molen in Nieuw-Wehl voor aan- en verkoop en was dus niet zozeer als molenaar werkzaam. Zijn vader Wilbrordus Antonius Senders was op 7 september 1866 geboren te Vessum.

Fons was, zoals in zijn levensbeschrijving staat, een persoonlijkheid, een typische persoonlijkheid. Naast zijn werk, besteedde hij zijn talenten aan bespiegelingen, dammen, schaken, muziek en een diep inleven in de natuur. Van dit muzikaal talent heeft AMDG gedurende de gehele periode Van Zimmeren gebruik gemaakt. Een van zijn vaste uitspraken was: "Allemaal klaar? Gezwind!"

Hein Kappert (geboren te Doetinchem op 22 oktober 1897 en overleden op 3 december 1958) was van 1949 tot 1957 dirigent van AMDG. Hij was gehuwd met Everdina Masselink (geboren 22 augustus 1907 en overleden op 14 april 1996) en een van de zeven kinderen van Derk-Jan Kappert (geboren te Doetinchem in 1870 en overleden in 1954). Derk-Jan was schoenmaker van beroep, maar daarnaast ook amateur-dirigent en stond aan de wieg van vele muziekverenigingen, die in zijn tijd werden opgericht.

Hein was trombonist bij een aantal gerenommeerde dansorkesten en naast zijn functie bij AMDG was hij ook nog dirigent bij de fanfare D.E.S. te Nieuw-Dijk en de harmonie Wilhelmina te Pannerden.

Het gezin waar Hein uit stamde was zeer muzikaal: zijn broer Albert was kapelmeester bij de Johan Willem Friso-kapel te Assen en componist van vele marsen. Zijn broer Jan was solo-klarinetist bij het corps van de Huzaren te Amersfoort. Hij was het die AMDG wel eens dirigeerde tijdens ziekte van Hein. Broer Bernhard was lid van een dansorkest en reparateur van muziekinstrumenten.

Hein Kappert hielp AMDG op de eerste treden van de muzikale ladder. Onder zijn leiding werd voor het eerst aan een concours deelgenomen en wel in de Vierde Afdeling. Bij zijn noodgedwongen afscheid om gezondheidsredenen in 1957 was inmiddels de Eerste Afdeling bereikt! Zijn opvolger werd Gerard Bannink.

Gerard Bannink werd op 4 juli 1915 te Zelhem geboren als zoon van Herman Bannink en Johanna Bannink-Frederiks. Herman Bannink was ambtenaar van de burgerlijke stand en loco-secretaris. Gerard kreeg de eerste muzieklessen van zijn vader om zich daarna door zelfstudie met succes voor te bereiden op de muziekexamens D (1946) en E (1947). In 1948 vervolgde hij zijn muzikale opleiding bij Piet van Meven, een bekend muziek-pedagoog. Een opleiding die vanzelfsprekend was, want het gezin Bannink gold als zeer muzikaal. Vader was oprichter van de bekende fanfare Union te Zelhem en ook een broer en zus waren muzikant.

In 1957 nam hij de muzikale leiding van AMDG over om daarna maar liefst 35 jaar zijn niet geringe capaciteiten aan de vereniging te wijden. Uit de weinige bewaard gebleven notulen blijkt dat jaarlijks, in ieder geval tot en met 1965, tijdens de ledenvergadering de dirigent, net als aftredende bestuursleden, telkens opnieuw werd gekozen. De heer Bannink stond zeer in de belangstelling, want naast zijn werkzaamheden als hoofdmonteur bij de P.G.E.M., is hij ook nog dirigent geweest van de Doetinchemse Harmonie St. Gregorius, het jeugdorkest van Union te Zelhem, Concordia te Varsseveld, de Aaltense orkestvereniging en Prinses Juliana in Beekbergen. Zijn betekenis voor AMDG is moeilijk in het kort samen te vatten, maar zeker is dat hij meer structuur in de opleiding wist aan te brengen en door zijn markante persoonlijkheid, die gepaard ging met grote muzikaliteit, AMDG op een hoog niveau heeft gebracht.

(**Gerrit Schierboom**, dirigent jeugdorkest 1960-67, zie blz.48.)

Sinds oktober 1992 staat de fanfare onder leiding van dirigent **Hendry van Loo**. Hij werd geboren op 22 mei 1960 in Oldebroek op de Veluwe, waar hij opgroeide in een zeer muzikaal gezin. Op zijn achtste jaar speelde hij al in de plaatselijke fanfare en raakte gefascineerd door de blaasmuziek. Na een aantal omzwervingen besloot hij op zijn negentiende om dirigent te worden en ging in opleiding bij zijn vader, Henk van Loo sr., dirigent, pianist en kerkorganist. Deze leidde hem op voor het staatsexamen Harmonie/Fanfare waarvoor hij slaagde met als bijvak piano en altsaxofoon. Anno 1996 geeft hij leiding aan een viertal fanfares, een brassband en twee jeugdorkesten. Zijn voorliefde voor het Fanfare-orkest blijkt ook uit het enthousiasme waarmee hij nieuwe muzikanten van AMDG begeleidt.

3. DE EERSTE DECENNIA

3.1 Beginjaren.

De geschiedenis van deze periode wordt gekenmerkt door het feit dat, naast het bestaan van een tweetal foto's, slechts uit overlevering enkele verhalen bekend zijn.

Reinard Pollmann werd als dirigent dus geassisteerd door Hend Welling uit Kilder en in het eerste decennium van de nieuwe eeuw opgevolgd door meester van Goethem.

In de beginjaren was er op elke repetitie wel iemand jarig of werd jarig gemaakt, er werd, zo leek het dus, met veel plezier gemusiceerd.

In die tijd werd de groep muzikanten aangevuld met zogenaamde "instrumentdragers". Zij moesten tijdens optochten e.d. meelopen, maar speelden niet echt op hun instrumenten. Onder hen was Herman Pastoors, die een hoorn "bespeelde". Voor de processie hadden ze stiekem een prop in de beker van zijn instrument geduwd en na afloop werd gevraagd "Herman, hoe hèt ut gegaon?" "Best, best!", was zijn reactie!

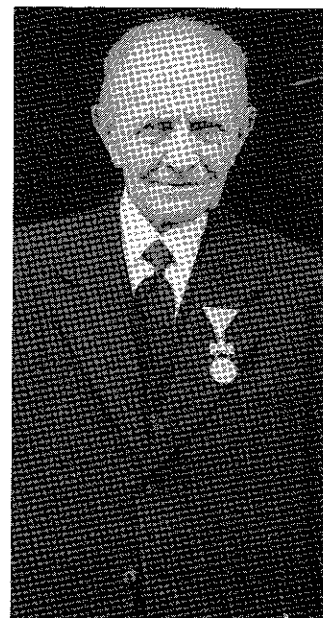
3.2 De activiteiten in den beginne.

De taken van AMDG beperkten zich lange tijd voornamelijk tot het opluisteren van allerlei kerkelijke manifestaties, waarbij de processies het hoogtepunt vormden. Het predicaat "kerkelijk" bleef overigens gehandhaafd tot de Tweede Wereldoorlog. Tot die tijd werd slechts enkele keren buiten Wehl opgetreden en dan nog alleen maar op z.g. Katholieken-dagen, zoals die bijvoorbeeld in Doetinchem werden georganiseerd.

Muzikanten van de vereniging musiceerden ook wel op bruiloften, waar overigens ook veel gebruik werd gemaakt van accordeonmuziek. Deze feesten vonden op de deel plaats. Er werd in die dagen alleen jenever en bier geschonken, want iets anders was er nog niet. Merkwaardig toch dat bij de mondelinge overlevering van deze muzikale bezigheid op bruiloften altijd die laatste zin erbij werd verteld.

3.3 De eerste twee foto's.

Van de eerste twee bekende foto's van AMDG is er slechts één exact te dateren. Deze foto bevindt zich in de unieke serie, gemaakt in juli 1918, van de optocht ter gelegenheid van de viering "25 jaar Zusters in Wehl" (zie afb. 1, blz. 7). De opname is gemaakt op de huidige Beekseweg. De grote trom wordt op de rug gedragen. De kleine trom-slager draagt een militair uniform en links naast hem staat een jongen met triangel. Niet alle aanwezigen zijn nog met hun naam bekend,

Gradus Lucassen

Victor Vreuls

Willem van Laak

6. De oprichters

7. AMDG in november 1928.

Sttaande v.l.n.r. Jan Robbe, J. Rütten, T. Banning, B. Volman, H. Kelderman, J. te Winkel (Beek), H. Jansen (Piefje),

Hein Lamers, Hens Derks, W. Zenhorst, Bartje Lukassen, W. Eijt, B. van Goethem (kleine trom).

Zittend v.l.n.r. W. Rütten, Th. Scheers, dirigent August van Goethem, Th. Spaan, B. Rütten, G. Schennink.

maar vooral aan de hand van de gebruikte instrumenten kon nog het een en ander worden herleid. Hierbij zijn natuurlijk vergissingen niet uitgesloten. Het corps, inclusief dirigent van Goethem, bestaat uit zeventien personen.

De andere foto is gemaakt voor de pastorie en in de rij "staande" figuren is tussen de vierde en vijfde persoon van links een jongenskopje zichtbaar, volgens velen moet dit Willem van Goethem zijn (zie afb. 2, blz. 8). Willem werd geboren op 3 juni 1908 en dat zou betekenen dat de juiste datering eerder tegen 1920 moet zijn dan het oorspronkelijk aangenomen 1910. Het ontbreken van J. Vonk zou er weer op kunnen wijzen dat 1916/18 het juiste tijdperk is, want hij zat in die tijd in militaire dienst. Het aantal muzikanten is ongeveer hetzelfde als op de vorige foto. Op één persoon na draagt niemand een uniform, wel draagt iedereen een pet. Ook van dit gezelschap geldt dat niet alle namen met zekerheid zijn te achterhalen.

3.4 Van Goerkum, mo'k al houwen?

Hent Bodt was ten tijde van het dirigentschap van meester van Goethem de grote trom-slager. Tijdens de processie vroeg hij telkens: "van Goerkum, mo'k al houwen?"

Buiten de processie om werd op straat in de regel marsmuziek gespeeld en "Punus" Verwaaijen droeg dan de grote trom (concert-trom) op zijn rug, Hent Bodt liep erachter en sloeg de trom altijd met erg veel enthousiasme. De mensen langs de kant van de weg moesten vaak opzij springen om niet een klap van de tromknuppel te krijgen. Eens bij een optreden in Doetinchem werd Hent wat zenuwachtig omdat het publiek opdrong. Hent haalde de tromstok nogal ver uit om zo de mensen te beduiden dat zij de muzikanten doorgang moesten verlenen. Tijdens deze manoeuvre reageerde iemand uit het publiek te laat en Hent sloeg de dame in kwestie "knock out"!

3.5 Fortissimo.

Jan Kelderman sr. bespeelde de sousafoon. Hij had een geweldige embouchure, maar loopjes spelen ging hem niet zo goed af. In het parochiehuus, waar men toen repeteerde, hingen olielampen en Jan ging precies onder zo'n lamp staan. Bij het "Fortissimo" presteerde hij het dan om de lamp uit te blazen. De rest hield op met musiceren omdat ze niets meer zagen, maar Jan blies lustig verder, omdat hij de mars van buiten had geleerd. Verwonderd vroeg hij zich dan af waarom de anderen hun spel hadden gestaakt.

4. DE TWINTIGER EN DERTIGER JAREN

4.1 Het 25-jarig bestaan.

Op 24 januari 1922 werd het zilveren jubileum gevierd met de uitvoering van de eerder genoemde jubileum-mazurka. Een mazurka, die naar een bewerking door Jan Hulshof op 16 november 1996, tijdens een van de vieringen van het honderdjarig bestaan weer wordt uitgevoerd.

Na 1922 is er waarschijnlijk een dip in het bestaan van AMDG opgetreden, want er bestaat een foto uit het jaar 1928 waarbij er sprake is van een soort heroprichting. De foto is genomen in het Wehlse parochiehuus en laat ook weer meester van Goethem als dirigent zien (zie afb. 7, blz. 18).

4.2 Zoete wraak ener pastoor?

Zo ergens vlak voor de Tweede Wereldoorlog was AMDG eens uitgenodigd op het St. Cecilia-feest, dat werd gehouden in het parochiehuus. Daar er maar één toilet was, namen de heren de vrijheid om buiten hun plas te doen. Via de klapdeuren kwam men in de tuin van de pastoor, die daar onder andere een aantal bijenkorven had staan. Later op de avond toen het al donker was en er menig glaasje was genuttigd, liep iemand zo'n korf ondersteboven en de bijen kwamen wild naar buiten. De dader kreeg haast om binnen te komen!

4.3 Van de financiën.

Het eerst bekende financieel verslag dateert van 1939 (zie afb. 15, blz. 32). Naast contributie van de leden blijken er ontvangsten te zijn van collectes in de kerk. Volgens de overlevering werd tweemaal per jaar, op de processiedagen, zo'n collecte gehouden. Opvallend is dat jarenlang telkens f. 20,- per collecte aan AMDG werd afgedragen, kennelijk was dat het maximum wat uit de collecte-opbrengst aan de muziek werd afgestaan. In Nieuw-Wehl gaf de pastoor jaarlijks zeker f. 100,-, maar er zijn ook ontvangsten van de Mariavereniging, van "toneel Didam" en zelfs op 9 februari 1941 van Defensie: f. 12,-. Deze laatste post komt in dat oorlogsjaar wel vreemd voor. De uitgaven in die tijd laten een beeld zien van voornamelijk muzikuitgaven (geschreven muziek), zelfs aan muziekvergunningen, een barometer aan de kapelaan en keurig gespreid over het jaar de consumpties bij de vele in Wehl aanwezige kroegen. Deze verteringen hingen natuurlijk samen met het optreden. Dat de penningmeester tussen deze posten tot een kleine verschrijving komt is dan ook niet zo vreemd: "Wals potportporie f. 4,20". Aan de uitgavenkant pikken dirigent en tweede dirigent overigens een zeer bescheiden graantje mee. In november 1941 stopt het kasboek om eerst na de bevrijding in mei 1945 weer verder te gaan.

5. VAN NA DE TWEDE WERELDOORLOG TOT EN MET DE VIJFTIGER JAREN

5.1 Oorlogstuig!

Vlak na de oorlog, een periode van gedwongen rust voor AMDG, werden de activiteiten onmiddellijk hervat. Van de oude instrumenten waren er nog maar weinig over. Bij de gerenommeerde instrumenten-fabriek Kessels te Tilburg werden enkele nieuwe exemplaren aangeschaft waarvan de kwaliteit achteraf zwaar bleek tegen te vallen. Naar de mening van de toenmalige muzikanten waren deze gemaakt van granaathulzen. Men zou kunnen stellen dat AMDG destijds speelde met oorlogstuig!

5.2 "Kan ik 't helpen?"

Willem Zenhorst bespeelde de althoorn. Vroeger werden de marsen steeds op een stevig stuk karton geplakt om het dubbelwaaien op de harp door de wind te voorkomen. Willem had een karton van de "Bond Zonder Naam" gebruikt waar op de achterkant de spreuk te lezen viel: "Kan ik 't helpen?". De mensen langs de kant van de weg moesten erom lachen en Willem begreep maar niets van die hilariteit rond zijn persoon.

5.3 De hoge "C": "Zei'j hi'j dat of dei'j hi'j dat?"

Hein Kappert werd in 1949 dirigent en kwam uit Doetinchem. Evert van Hal haalde hem altijd van de trein en met Hein achterop de fiets ging het dan naar de repetitie. Na afloop bracht Evert hem op dezelfde manier weer terug. Toen Hein eens ziek was heeft zijn broer Jan hem korte tijd vervangen. Jan gaf hoog op over de muzikale capaciteiten van de familie. Hij vertelde dat zijn vader vroeger op zijn cornet een hoge "C" kon spelen zonder dat hij het instrument aanraakte met zijn handen. Toen iemand vroeg: "Zei'j hi'j dat of dei'j hi'j dat?" zei Jan niets meer.

5.4 Samen met de schutterijen.

In 1949 ging AMDG op uitnodiging van Schutterij "De Eendracht" mee naar een "Schützenfest" in Emmerik. De stad was in de oorlog zwaar gebombardeerd en bijna alle gebouwen lagen nog in puin. Op het programma stond een optocht door de stad naar de "Spielberg", waar een grote tent was opgezet. Eerst was echter het openingswoord door de burgemeester, die zeer bijzonder van de tongriem was gesneden getuige de wel erg lange speech. Toen kwam de voorzitter van de "Schützenverein", die voor de burgemeester niet bleek onder te doen. Dan moest hoognodig de voorzitter van het "Schützenverband" het woord voeren en ook hij bleek niet om een paar woorden verlegen te zitten. Toen ten lange leste de optocht begon, tekenden zich in de lucht donkere wolken af. Halverwege

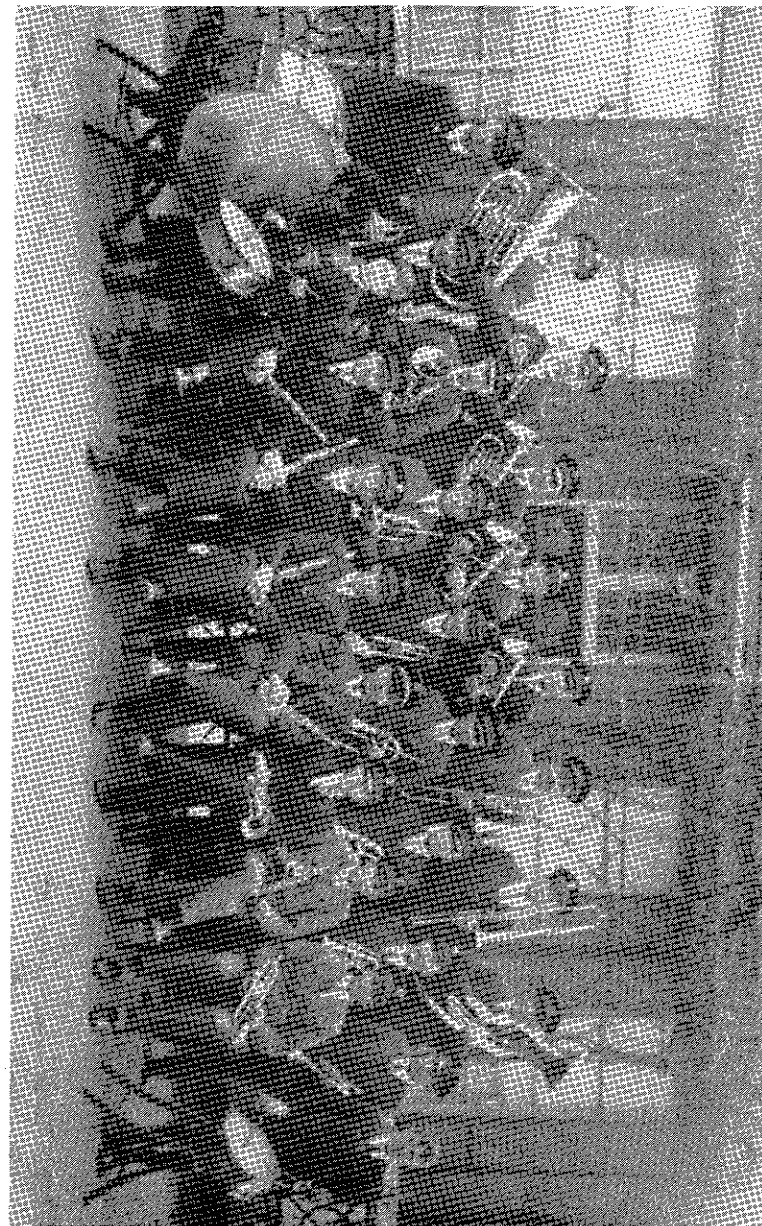
de optocht, die in "Duits tempo" door de straten ging viel plotseling de regen in bakken uit de hemel. De muzikanten van AMDG zochten een goede mogelijkheid om te schuilen en meenden die gevonden te hebben bij een leegstaand gebouw, waarvan de deuren kennelijk nog geplaatst moesten worden. Toen ze eenmaal "binnen" waren, bleek het gebouw ook geen dak te hebben. AMDG had iets met schuttersfeesten!

Een van de huidige muzikanten kwam in zijn jonge jaren eens terug van een schuttersfeest te Nieuw-Wehl zoals dat heet: "mooi zat en niet bang!". Hij reed op zijn motor met het instrument bij zich. Ter hoogte van het voetbalveld ging er iets mis en kwam hij te vallen. Nog wél per motor, maar zonder instrument kwam hij thuis. De volgende dag zocht hij zijn instrument weer op en hij trof hem vol deuken. Gelukkig viel dat later niet echt op, want de meeste instrumenten zaten vol deuken, omdat men in die dagen nog niet over goede koffers beschikte. Een andere muzikant kwam ook al van een Nieuw-Wehls schuttersfeest naar huis, ging op de Nieuw-Wehlseweg te hard door de bocht en belandde in de heg. Na enig zoeken vond hij zijn trombone achter de heg terug, het instrument stond rechtop in het bouwland en bleek ook nog goed te functioneren.

5.5 Thuiskomsten uit Indië.

Eind jaren veertig vonden in Nederlands Oost-Indië (nu Indonesië) politionele akties plaats en ook vele Wehlse dienstplichtigen werden uitgezonden. Als ze na hun diensttijd weer terugkwamen was de fanfare met de schutterij present om een serenade en een vendel hulde te brengen. De organisatie was mede in handen van het Thuisfront onder leiding van Elisabeth Heemskerk (HN 7;8). In die periode vonden een 48-tal serenades plaats! Namens de buurt werd dan door iemand het woord gevoerd. Zo ook bij Koenders van de "Leemkuil" waar Karel Kremer, staande op een plank die over de waterput was gelegd, de welkomst-speech hield. Hij had zich kennelijk van te voren wat moed ingedronken, want zo enthousiast en gloedvol had men zelfs Karel nog nooit aan het woord gehoord. Het gevolg was dat hij die rol ook moest vervullen bij thuiskomst van Kleinreesink en zelfs bij thuiskomst van Lukkassen aan de Ringweg. Bij deze laatste gelegenheid zat hij in een leunstoel, had kennelijk bij de voorbereiding een beetje te diep in het glaasje gekeken. Hij begon zijn speech als volgt: "Het zij mij vergund om in deze stoel te blijven zitten", want hij voelde wel dat het staan hem niet meer zo best afging.....

De terugkomst van een Nieuw-Wehlse soldaat bracht heel wat jongelui op de been en een van de muzikanten, toen 20 jaren jong, gekscheerde met de meisjes uit de buurt. Een van hen pakte een emmer vol wasknijpers en keerde die om in de bariton. Grote hilariteit en heden ten dage denkt alleen Herman Lukkassen

8. AMDG rond 1935 voor de pastorie.

De bovenste rij v.l.n.r. Willem Eijt, Willem Zenhorst, Bart Rütten, Jan Kelderman Jr., Wim Rütten, Jan Vonk, Gert Schennink, Jan Kelderman Sr. Tweede rij staande: Elie Knaven (grote trom), Hendrik Kelderman, Bernard Volman, Harrie Italiaander, Beernije Kraaijvanger, Hein Harmsen, Jan Rütten, Hendrik Jansen (Piepje), Bart Lukkassen.

Voorste rij: Toon Giesen (kleine trom), Willem Zweers, Jan Schennink, Theed Baars, Fons Senders, Hens Derks, Harrie Essing, Tinus Zweers, Joop Lamers (kleine trom).

9. Propaganda in Doesburg voor het Bondsconcours in 1950.
 Staande v.l.n.r. Th. Zweers, P. v.d. Wiel, H. Moorman, A. Evers, Th. van Beek, A. Damen, Fr. Koster, A. Eijt,
 Tr. Moorman, ?, J. Lukassen, W. Zweers, B. van Gessel, B. van Raaij, J. Koster, C. Evers.
 Beneden v.l.n.r. G. Froom, Th. Vonk, H. Jansen (Pas), daarboven: B. Timmermans en op de voorgrond: zonen
 Timmermans.

nog dat zoiets nooit is voorgevallen.

Na afloop van de serenades werd er altijd iets te drinken aangeboden, jenever, bier en voor de jeugd soms anisette, een anijsachtige likeur, die heel zoet van smaak was.

Bij de serenades en soortgelijke gelegenheden regelde politieagent Gerrit te Pas altijd het verkeer met het uitspreken van de legendarische woorden: "**Vooruit mensen, achteruit!**"

5.6 Festivals en andere feestelijkheden.

Vooral in de vijftiger jaren werden er regelmatig festivals georganiseerd. Er werden dan enkele marsen en een ouverture gespeeld. De jury schreef soms een kritisch verslag maar er werden geen punten toegekend en er kon dus ook geen promotie worden behaald. Nog ergens eind jaren veertig werd deelgenomen aan het Kersenfestival in Gendt. Jan Kelderman (zoon van sr.) kreeg die dag om een of andere reden geen kersen, hetgeen voor hem aanleiding was om acuut te stoppen. Met de processie in het verschiep moest er iemand bijkomen en dat werd Jan Vonk sr. (zoon van J. Vonk, zie afb. 1, blz. 7 en blz. 50).

Bijna zonder orkestervaring liep hij in die processie mee, toen nog niet wetend dat al zijn kinderen, acht in getal, zonder uitzondering ook lid van AMDG zouden worden.

Ter gelegenheid van een bezoek van de pas gekroonde koningin Juliana aan Arnhem kwamen in 1950 ca. 700 muzikanten uit heel Gelderland bijeen in het park Sonsbeek. Onder hen bevonden zich ook de mensen van AMDG, die de tevoren toegestuurde muziek hadden ingestudeerd. Aan de ene kant stonden muzikanten opgesteld met instrumenten in de lage stemming en aan de andere kant met instrumenten in de hoge stemming. De dirigent stond in het midden op een soort preekstoel. De marsen "Leve de Vrijheid" van P.B. Bisselink en "Klankfestijn" van C.J.N. Cori werden ten gehore gebracht. Het was een indrukwekkend gebeuren, maar of de koningin daardoor "hafa-minded"² is geworden vermeldt de geschiedenis niet.

Op een festival in Zevenaar bespeelde Evert van Hal een staand bekken. Tijdens het musiceren gaf hij er een ferme klap op, waardoor het leertje brak en het bekken onder een hels kabaal door de muziekkoepeel rolde. Evert bedacht zich geen moment, rende achter het bekken aan en zette er zijn voet op. Dat werkte zo verschrikkelijk op de lachspieren van de andere muzikanten dat er van de uitvoering niet veel meer terecht kwam.

² Harmonie Fanfare.

Muziekconкурс te Wehl — De fanfare A.M.D.G. te Wehl organiseerde met succes een bonds-muziekconкурс. Een kijkje op de „publieke tribune” met op de eerste rij de officiële genodigden.

1961 of 1966?

10. V.l.n.r.: J. Vonk sr., E. van Hal, A. van Pul, Flora van Pul, mevrouw van Pul, "Opper" Jansen, broeder Koska, pastoor Smals, (daarachter mevrouw van Haeren), B. Lucassen (mede-oprichter).

(in tent-opening B. Lukassen, J. Lukassen), burgemeester Z. Deurvorst, ds. Boschloo (achter G.J. Paus), mevrouw Bierens, mevrouw Boschloo, F. Bierens, daarachter C. Evers, kapelaan van Erp.

5.7 Een echte voorzitter.

Gerrit Schennink was in ieder geval in 1950 al voorzitter en is dat gebleven tot het najaar van 1956. Hij deed veel voor de vereniging, organiseerde menige fancy-fair en muziekkuitvoering in het oude parochiehuus. Voor de pauze was er een concert en na de pauze een cabaret-optreden en dit laatste werd georganiseerd omdat men vreesde anders niet genoeg publiek aan te trekken. Eerst later, vanaf 1965, werd onder het dirigentschap van Bannink toegewerkt naar een avondvullend concertprogramma.

Fancy-fair, muziek en cabaret waren dringend nodig om de kas te spekken, want andere inkomsten waren pover. Stelselmatig, aldus het kasboek, gaf de pastoor van Nieuw-Wehl de ene keer f. 50,-, de andere keer f. 100,- voor het optreden tijdens kerkelijke plechtigheden. De Wehlse pastoor Smals was wel erg zuinig en gaf AMDG nooit geld voor de muzikale optredens bij processies, communiefeesten, jubilea e.d. Bij de vraag van Gerrit Schennink waarom AMDG niets kreeg voor de optredens, zei de pastoor dat hij geen geld had. Toen sloeg Gerrit met de vuist op tafel en dreigde het bijltje erbij neer te gooien. De pastoor kwam over de brug en gaf f. 200,-, voor die tijd veel geld. Voor de historische zuiverheid: op 11 februari 1948 leende Pastoor Smals f. 300,- aan AMDG, dus helemaal in de steek liet hij ze in die dagen niet, ook al gezien de propaganda die hij maakte in zijn voorwoord in het programmaboekje van het bondsconcours in 1950 (zie blz. 40).

5.8 Het zestig-jarig bestaan.

In 1956 vond de viering van het zestig-jarig bestaan plaats. Op vrijdag 6 april werden de feestelijkheden begonnen met een concertuitvoering. Op het programma stonden onder andere de ouvertures Nabucco van Verdi, Müncher Kindl van Karel Komzak en de Vogelkoopman van C. Zeller. Ook de mars Florentine van Fucik werd gebracht. Zaterdagavond maakte de jubilerende vereniging een rondgang door het dorp. De zondag werd begonnen met een plechtig gezongen H. Mis, waarna in de middag in hotel van Uhm een receptie plaatsvond. 's Avonds werd in het Parochiehuus een revue opgevoerd onder leiding van Mej. E. Heemskerck. Het revue-gezelschap onder haar leiding oogste in de vijftiger en begin zestiger jaren veel succes. Bijzonder op de bewuste avond van zondag 8 april 1956 was dat de beide "zingende zusjes" Giesen van het gezelschap afscheid namen: "In verband met het huwelijk zullen zij niet meer op de planken verschijnen" vermeldde de krant. Vrijdag 13 april daaropvolgend was er nog balavond in alle zalen.

Het corps had in die dagen een redelijke bezetting (27 leden) en stond onder leiding van dirigent H. Kappert.

11. Th. Vonk, W. Zenhorst

12. ADMG op de Keppelseweg hoek Cingelwal rond 1950: v.l.n.r. J. Vonk Sr., J. Jansen, W. Zenhorst, C. Evers, J. Vonk (vader van Sr.), J. Willemsen, G. Schennink.

13. Idem als 12: v.l.n.r. J. van Gessel, J. Steenman, achterdoor: B. Rütten, W. Zweers, voor: A. Hoksbergen, E. van Hal, J. Vonk Sr., C. Evers.

14. AMDG op het Bondsconcours in Montfoort (U) 2 juni 1953: achterste rij v.l.n.r. W. Eijt, J. Vonk Sr., H. Lukassen (Kloek), R. Rosmuller, H. Jansen, E. van Hal, J. Vonk, Reumer, J. van Gessel. Rij daarvoor v.l.n.r. G. Schennink, J. Lukassen, H. Gerritsen, F. Simons, Th. Vonk, B. Rütten, J. Rütten, Th. Kleinreesink, C. Evers. Voorste rij v.l.n.r. G. Froom (naast het vaandel), H. Jansen (Pas), H. Wolters, dirigent H. Kappert, A. Hoksbergen, Th. Buiting, J. Schennink, W. Zweers, Heini Kappert (zoon dirigent), Gehunkt v.l.n.r. A. Evers, J. Willenssen.

De heer G. Schennink was voorzitter, J. Vonk sr., E. van Hal en J. van Gessel waren de bestuursleden (zie afb. 16 en 17, blz. 35).

Tijdens de jaarvergadering op 10 oktober 1956 is het gehele bestuur aftredend. Na verschillende stemmingen komt men tot E. van Hal, voorzitter en verder J. Vonk, H. Lukassen, J. van Gessel en H. Wolters. De heer van Hal vond in eerste instantie de taak te zwaar en moest met man en macht worden overgehaald. Hij wilde het voor een jaar proberen, maar gelukkig voor AMDG zette hij door en wel tot november 1965. Toen bleek zijn functie vacant en de vergadering (zie afb. 20, blz. 38) besloot hem een brief (terug) te schrijven om hem te bedanken voor het vele werk en hem daarin het Ere-lidmaatschap aan te bieden zolang hij dat zelf wilde!

5.9 Het cabaret.

Voordat men toe was aan een avondvullend concertprogramma zorgde AMDG ervoor dat Lubbert van Gortel en Gert-Jan Kruutmoes met de Boertjes van Buuten zelfs 2 avonden in Wehl volle zalen trokken. Een aantal andere keren verzorgde "Bluumkes-Jan" Meijer samen met Theet Baars en Theet van Hal de conferences. Theet Baars en Jan zaten beiden op een boot te vissen:

Theet: Ze willen vandaag niet bijten, het weer deugt niet. Er zit hier anders vis genoeg, want vorige week heb ik hier nog een snoek van 18 pond gevangen.

Jan: Dat is nog niks. Ik zat vorige week bij de sluis in Doesburg te vissen, de dobber ging onder en jij mag raden wat ik ving!

Theet: Misschien wel een paar oude schoenen?

Jan: Nee, een luxe rivierjacht!

Theet: Nou Jan, nu overdrijf je toch wel een beetje?

Jan: Nee, ik zal het nog sterker vertellen, het licht in de kajuit brandde nog!

Theet: (lachen)

Jan: Nou, ik weet het goed gemaakt. Doe jij tien pond van de snoek af, dan doe ik het licht in de kajuit uit!

Eerst in 1965 besloot men langs andere wegen, dan uit cabaret-voorstellingen, de inkomsten te verwerven. Bij de bespreking van het winterprogramma werd besloten de donateurs-actie te wijzigen en de balavonden af te schaffen en een concertavond te geven in Wehl en een in Nieuw-Wehl. Dus uitsluitend verder gaan op muzikaal gebied en geen cabaret meer, omdat de onkosten daarvan "veels te hoog" werden.

5.10 Een bijna fataal schot!

Tijdens de processie is het jarenlang gebruikelijk geweest om ten teken van

het bereiken van een rustaltaar een gewerschot te lossen. De stoet was heel erg lang en met zo'n knal was het mogelijk de mensen tot stilstand te brengen. Willem van Laak (Stillwald) had de erebaan van schutter. Voor de processie werd verzameld in het parochiehuis en Willem zat op een keer waarschijnlijk wat aan z'n geweer te rommelen, want plotseling ging het af. Het plafond werd beschadigd en bij Herman Lukkassen, die er vlak bijstond, vloog de pet van het hoofd. Herman zag lijkbleek, maar kwam gelukkig met de schrik vrij. Tijdens de processie blies hij zijn partijtje op de eerste bariton weer mee, zonder dat het incident gevolgen had voor zijn muzikale prestaties.

Kasgeld.	3534 ^h
Gehaald. Boerenleentank.	50 -
Collecte in de kerk	20 -
Gehaald. Boerenleentank.	40 -
Gehaald. Boerenleentank.	130 -
	<hr/>
	1753 ^h
Nog te goed. Boerenleentank	1309
	<hr/>
	20924
	<hr/>
	17979
	<hr/>
	28145

Kasgeld

Op 17 Dec 1939

J. Vonk

W. O. L. L. L.

15. Fragment uit het kasboek van 1939.

6. VAN DE CONCOURSEN

6.1 Van de Bult geknuppeld?

Na de Tweede Wereldoorlog ontstond geleidelijk aan de wens om aan muzikwedstrijden deel te gaan nemen. In 1949 werd voor het eerst in de geschiedenis van AMDG deelgenomen aan een officieel bondsconcours in het, in de heuvels gelegen, Stokkum. Opgetreden werd in de 4e afdeling fanfare en als verplicht werk werd "Aglaea" gespeeld en als keuzewerk "Gemma di Vergi". Het concours vond in de buitenlucht plaats op het voetbalveld, waar een muziekkoepeel was neergezet. Het waaide nogal en de verschillende partijen vlogen tijdens het musiceren van AMDG door de lucht. De muzikanten werden daardoor heel nerveus en het resultaat was met een derde prijs bedroevend. Jan Vonk sr. gaf als commentaar: "ze konden het uit goed fatsoen niet doen, maar eigenlijk hadden ze ons de bult af moeten knuppelen!"

6.2 Van een serenade aan de smid!

In 1950 werd met een heel wat beter resultaat deelgenomen aan een bondsconcours te Azewijn. Onder leiding van Hein Kappert werd, uitkomend in de 4e afdeling fanfare, een eerste prijs behaald en tevens promotie naar de 3e afdeling. Feest dus en er werd zelfs een prachtige beker in de wacht gesleept. Deze beker was geschonken door ene smid Otten en spontaan werd toen aan de smid een serenade gebracht voordat men op de fiets huiswaarts keerde.

6.3 Alsmar vooruitgang!

In de nieuwe markthal in Didam vond in 1952 een concours plaats. Als een van de te spelen werken werd "De Pinksterbloemen" van P.B. Bisselink uitgevoerd. AMDG behaalde weer een eerste prijs met promotie naar de 2e afdeling.

6.4 Dwars door de rietmat!

In 1953 werd op een bondsconcours te Montfoort (U.) een eerste prijs behaald met promotie naar de 1e afdeling met lof van de jury! Het concours vond plaats bij een kasteel en het was een prachtige zomerdag (zie afb. 14, blz. 30). Theet Vonk speelde op cornet in een solo de sterren van de hemel. Bij de marswedstrijden ging het echter mis. Het afgezette marsparcours bleek te klein te zijn voor AMDG doordat de passen wellicht te groot waren genomen. Jan Jansen, de grote trom-slager, die zich van de afzetting niets aantrok, stond bij het einde van de mars (+ 32 maten) met zijn trom dwars door een rietmat gedrukt en Willem Eijt liep een flinke deuk in zijn bas op. Een derde prijs was het gevolg!

Resultaten concoursen

Jaar	Datum	Concoursplaats	Afdeling	Punten	Prijs	Promotie	Lof
1949		Stokkum	4		3	neen	neen
1950		Azewijn	4		1	ja	neen
1951		Didam	3		1	ja	neen
1953		Montfoort	2		1	ja	ja
1956		's Heerenberg					
1957	0707	Pannerden	1	274,0	2	neen	neen
1958	1708	Keijenburg	1	298,0	1	neen	neen
1959	1608	Zieuwent	1	273,0	2	neen	neen
1960	2905	Beek	1	330,0	1	ja	ja
1963	0707	Gaanderen	Uitm.	300,0	1	neen	neen
1964	0407	Montfoort	Uitm.	299,0	1	ja	neen
1966	1809	Amersfoort	Ere	315,0	1	ja	neen
1968	1112	Deventer (K.W.)	Ere	294,5	1	neen	neen
1969	1910	Zieuwent	Ere	311,0	1	ja	neen
1971	2510	Nieuw-Dijk	Ere	308,0	1	ja	neen
1973		Babberich					
1974	1910	Didam	Ere	304,0	1	neen	neen
1977	2310	Wehl	Ere	305,5	1	ja	neen
1981	2211	Nieuw-Dijk	Ere	308,0	1	neen	neen
1982	2811	Wehl	Ere	307,5	1	ja	neen
1985	1011	Schijf	Ere	290,5	1	neen	neen
1987	221	Doetinchem	Uitm.	316,0	1	ja	neen
1988	2711	Hengelo (O)	Ere	292,0	1	neen	neen
1991	0311	Doetinchem	Ere	303,0	1	neen	neen
1993	0711	Doetinchem	Ere	300,5	1	neen	neen
1994	3001	Bussum	Ere	298,0	1	neen	neen
1995	0511	Doetinchem	Ere	311,0	1	ja	neen
1996	2801	Poeldijk (K.W.)	Ere	288,0	1	neen	neen
Concoursresultaten Jeugdcorps:							
1961	2205	Montfoort	4	273,0	1	neen	neen
1965	2905	Tubbergen	4	288,0	1	ja	neen
1966	2606	Wehl	3	282,0	1	neen	neen

Ere=Ere-afdeling; Uitm.=Afdeling Uitmuntendheid;K.W.=Kampioens Wedstrijden (volgorde: afdeling 4,3,2,1, Uitmuntendheid, Ere-, Superieure (of vaandel)-).

16.1956, het 60-jarig bestaan: het bestuur tijdens de receptie: v.l.n.r. E. van Hal, G. Schennink, voorzitter, J. Vonk Sr., J. van Gessel en Bonds-voorzitter van der Linden.

17. AMDG bij het 60-jarig bestaan in 1956 voor de pastorie: bovenste rij v.l.n.r. E. van Hal, W. Lukassen, H. Wolters, H. Jansen, M. Koster, R. Rosmüller, W. Jansen, J. Lukassen, G. Froom, J. van Gessel. Middelste rij v.l.n.r. W. Giezen, H. Kappert Jr., A. Evers, B. Banning, J. Willemsen, C. Evers Jr., B. Rütten, H. Evers, B. Lukassen, J. Schennink, H. Gerritsen. Onderste rij v.l.n.r. C. Evers, G. Schennink, pastoor Smals, dirigent H. Kappert, J. Vonk Sr., H. Lukkassen, J. Kattenbeld.

18. Eind vijftiger jaren na de de processie in café Damen: v.l.n.r. C. Evers Jr., B. Lukassen, J. Lukassen, G. Froom, Johanna Lukassen, R. Rosmüller.

19. Uit AMDG kwamen verschillende muziekgroepen voort: o.a. de Toef Toef-band, de Stillwald-kapel, maar ook zoals hier: een groep jonge AMDG-muzikanten tijdens de carnaval in zaal Otters (rond 1965): v.l.n.r. Jacques Groen, Gerard Freriks, Coby Gerritsen, Rein Rosmüller (Toef), Martin Huijbers, Ernest Scheerder en Ria Groen.

6.5 Ze zun al aan ut krassen an!

In de jaren 1957-1959 werd deelgenomen aan concoursen in respectievelijk Pannerden, Keijenburg en Zieuwent, er werd geen promotie bereikt.

Geen promotie maar wel het nodige plezier, in ieder geval in 1957 te Pannerden: Het was warm weer. Het instrumentarium was oud, sommige instrumenten -waaronder de saxofoons- waren van elastiekjes voorzien om de kleppen goed te laten functioneren. Ook Willem Eijt was van de partij en zo'n concours was voor hem altijd een feest. Hij had dan ook al een lekker borreltje gedronken toen het optreden begon. Een beeldende uitspraak van Willem bij zo'n gelegenheid was: "Kom laoten wi-j d'r naor toe gaon, ze zun al aan ut krassen an!"

AMDG startte haar optreden met een muziekstuk dat begon met een zeer zachte inleiding. Willem, die zeer nauwkeurig, fijn en zacht kon spelen, was waarschijnlijk door de borrels wat overmoedig geworden, want hij zette meteen enthousiast en sterk in. Dirigent Hein Kappert viel bijna van zijn lessenaar en de jury veerde overeind. Het toegekende aantal punten viel tegen.

6.6 Met wimpel en voor het eerst Uitmuntend!

In 1960 werd te Beek (Bergh) onder leiding van dirigent Gerard Bannink uit Doetinchem de Uitmuntendheid-afdeling bereikt. In de afdeling concert behaalde AMDG een eerste prijs met 330 punten, lof van de jury en nog eens de bondswimpel voor het hoogste aantal behaalde punten! Met de moeilijke mars "Arnhem" van A.E. Kelly werd eveneens een eerste prijs in de wacht gesleept. De weg naar grote muzikale successen was ingeslagen.

6.7 Superieur!

In 1963 volgde in Gaanderen eerst nog een eerste prijs zonder promotie, maar in 1964 werd te Montfoort (U.) het allerhoogste niveau bereikt: de Superieure afdeling. Ook twee jaar later werd te Amersfoort in de Ere-afdeling een zeer hoog resultaat gescoord (zie afb. 22, blz. 42). In 1968 was het niveau dusdanig dat de vereniging bovendien uitgenodigd werd om aan de landelijke kampioenswedstrijden te Deventer deel te nemen.

6.8 Vrijwillig een trapje terug.

In 1969, na verschillende andere concoursen, trad men in Zieuwent op in de Ere-afdeling. AMDG was tevoren vrijwillig gedegradeerd. Weer werd promotie naar de hoogste afdeling behaald. Hetzelfde herhaalde zich op het concours te Nieuw-Dijk in 1971. De te kleine bezetting bleek niet voldoende inhoud te hebben om zich in de hoogste afdeling te kunnen waarmaken. Dit probleem deed zich in de daaropvolgende jaren herhaaldelijk voor, toch werd steeds in

de Ere-afdeling aan de concoursen deelgenomen, verschillende keren met promotie als resultaat. Promotie naar de Superieure afdeling was er ook in 1982 in het eigen Wehl, maar pas in 1987 werd, na verschillende andere concoursen, in Doetinchem weer uitgekomen in de afdeling Uitmuntendheid met een eerste prijs en promotie als resultaat!

De flinke uitbreiding met jonge muzikanten die daarna werd ondergaan, deed AMDG besluiten om vrijwillig weer enkele treden op de muzikale ladder te zakken.

6.9 Met wimpel naar de kampioenswedstrijd.

In 1992 werd Gerard Bannink als dirigent opgevolgd door Hendry van Loo en in 1995 werd onder diens leiding deelgenomen aan een concours in de Ere-afdeling. Daar in Doetinchem werd een geweldig resultaat bereikt: AMDG promoveerde naar de hoogste of superieure afdeling, kreeg de bondswimpel voor het hoogste aantal punten en een uitnodiging voor de kampioenswedstrijden van de Federatie te Poeldijk in januari 1996.

*I want ook gevraagd wordt
de heer van Hal in brief te
vraag te schrijven en hem zo
aan te wijzen dat zelf wil ere
lid te worden. Ten bedanken
voor het vele werk dat hij
als voorzitter voor de vereniging
heeft gedaan. Hierin werd de
dring nu alle bedankt te
hebben voor de prettige wijze
van vergadering. Gestoken met
de christelijke Geest.*

*Gerard Bannink
voorzitter*

20. Uit de notulen van 6 november 1965.

7. FEDERATIEVE CONCURSEN

7.1 Organisatie in groter verband.

In de organisatie van amateuristische muziekverenigingen in Nederland kent men, als typerend voorbeeld van de vroegere verzuiling, vele Federaties en Bonden. Zo is AMDG aangesloten bij Sint Willibrord, muziekbond voor Midden- en Oost-Nederland. Met de heer J.W.M. Schennink heeft deze bond anno 1996 een bekend AMDG-lid als penningmeester. Sint Willibrord is weer aangesloten bij de Federatie van Katholieke Muziekbonden in Nederland (F.K.M.)

Tot 1991 heette Sint Willibrord nog "Aartsdiocesane Bond van Harmonie- en Fanfare-gezelschappen St. Willibrordus", die haar ontstaan kende ergens in de jaren twintig.

Voor zover bekend uit de overlevering was AMDG al ver voor de oorlog lid van de bond en gezien de actieve rol van dirigent van Zimmeren in de centrale organisatie lijkt die veronderstelling zeer plausibel. Voor het eerst komt in het kasboek in maart 1940 een uitgave van f. 13,10 voor aan het "Ned. Harm. en fan. gezelschap".

AMDG organiseerde een aantal solistenconcoursen, maar ook Federatieve Bondsconcoursen.

7.2 Het eerste Bondsconcours in Wehl.

Op 23, 24, 25 juni 1950 vond in Wehl het vijfde Bondsconcours onder auspiciën van de R.K. Federatie van Harmonie- en Fanfare-Gezelschappen plaats. De officiële feestgids is bewaard gebleven en geeft een schat aan informatie. Zo blijkt dat G. Lucassen (de Heug) en B. Lucassen (de Negelaer, later Dorpzicht) medeoprichters worden genoemd. J. Vonk (vader van J. Vonk sr.) en W.A. Zenhorst zijn de Ereleden van AMDG en het bestuur bestaat uit G. Schennink, voorzitter, E.H. van Hal, secretaris, C.J. Evers, penningmeester en B.F. Rutten en W.J. Eijt, leden. De "Werkende Leden" zijn: W. Zweers, A. Banning, Th. Kleinreesink, J. Willemsen, Th. Vonk, J. Rutten, Th. Zenhorst, H. Jansen, H. Lukkassen, F. Koenders, J. Jansen, J. Vonk Jr. (voor de duidelijkheid anno 1996: steeds sr. genoemd), W. Koenders, A. Reumer, J. Schennink, H. Wolters, J. van Gessel, A. Hoksbergen, J. Steman, W. Moorman, M. Zweers. En als bijzonderheid één "Werkend Lid in Militaire Dienst": J. Otters.

Tijdens de voorbereiding werd op een dag door de omliggende plaatsen propaganda gemaakt met een stoet van 11 auto's, inclusief een geluidswagen van J.G. Koster (zie afb. 9, blz. 24). Het werd een legendarische reis vol anekdoten. Via een groot aantal plaatsen werd Silvolde aangedaan, waar enige plaatselijke schouwen in de stoet werden uitgenodigd. In Doesburg, waar de foto op blz. 24

werd gemaakt, moest onderling worden gecollecteerd om de dames per taxi weer naar huis te laten brengen! Bij het binnenrijden van Zevenaar kreeg het mini-auto-tje van Piet van der Wiel een lekke band. Bennie van Raaij bleef achter voor de reparatie en Trees Moorman in het gezelschap reed de vrachtwagen van Van Raaij weer naar huis! In die dagen beslist een unicum: een vrouw achter het stuur van een vrachtwagen. Terug in Wehl draaide ze het erf van Van Raaij op, maar nam en passant de schors van een van de bomen meel!

In een bijvoegsel van de "Liemers" van zaterdag 24 juni 1950 werd het concours groots aangekondigd met onder andere de "Voorwoorden" van Burgemeester Pastoors, pastoor J.J.A. Aalders, Bondsadviseur en pastoor te Giesbeek en van pastoor Smals te Wehl. De Bondsadviseur schreef gloedvolle zinnen, die het Roomse Leven in die tijd volop illustreren: ... "Het is daarom plezierig te constateren, dat men hier zo goed luistert naar de stem van de kardinaal, die wil, dat de gezelschappen zich organiseren in katholiek verband. ... onze katholieke beweging op dit gebied is de grootste in Nederland en overtreft reeds de Ned. Federatie. En....." ons amusementsleven moet in katholieke banen geleid worden. .... ik hoop van harte, dat de blijde vreugde van Godskinderen, die als katholieken ons deel kan en moet zijn, zal stralen op de gezichten van allen, die zich vermeien in dit muzikale festijn in Wehl". Met als exponent:.... "Niet minder dan driemaal worden deze (de fanfares!) opgeroepen deze zomer **te blazen in eigen katholiek verband,....**"

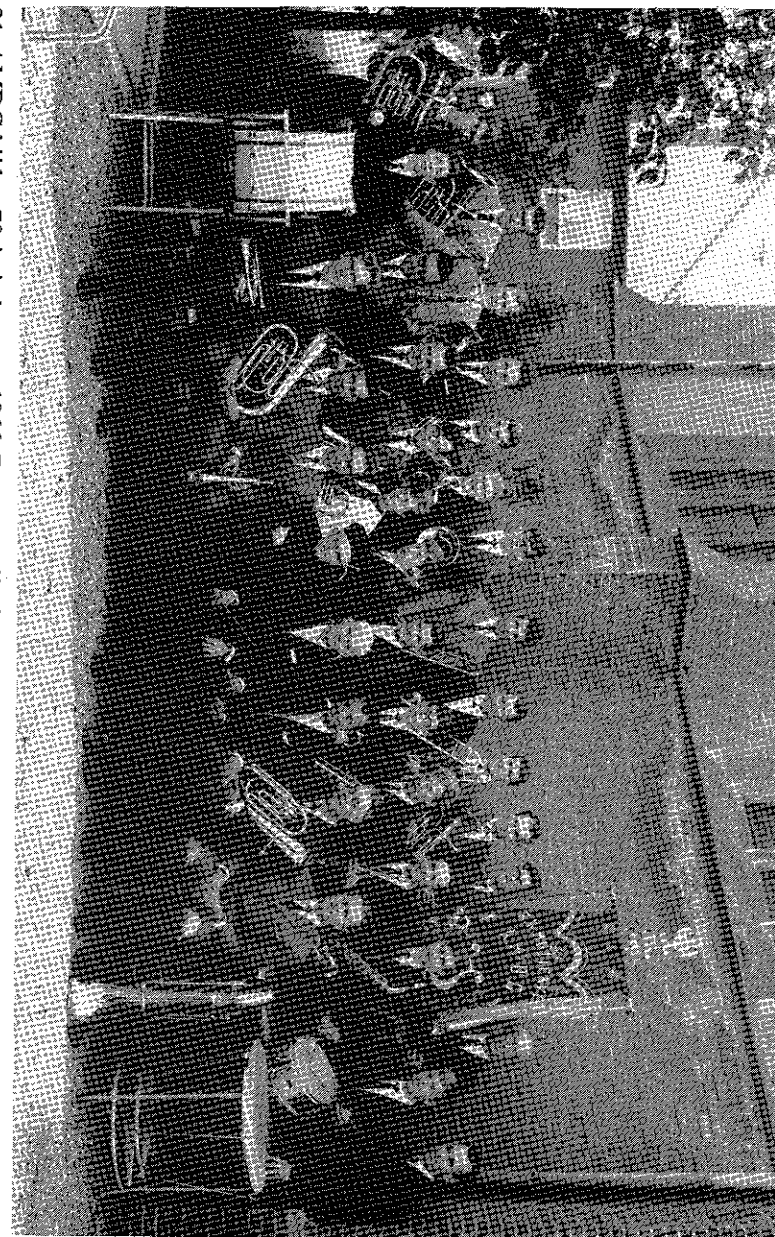
Pastoor Smals die zeker ten opzichte van AMDG bekend stond om zijn geringe vrijgevigheid, probeerde in zijn voorwoord de verantwoording richting parochianen te schuiven:.... "AMDG" heeft moeilijke tijden gekend. Een muziekvereniging immers heeft te weinig vaste inkomsten, zodat de meeste gelden moeten komen van contributie van de leden. Daarbij zijn de uitgaven aan repetities en instrumenten zeer hoog. Een huis- aan -huiscollecte heeft haar uit deze impasse geholpen. We mogen dan ook met dankbaarheid vermelden, dat deze collecte een groot succes is geworden, waardoor het bestuur in staat werd gesteld verschillende nieuwe instrumenten aan te schaffen. .... we hopen en verwachten, dat vele parochianen donateur zullen blijven van ons zo onmisbare fanfarecorps."

"De vlaggen uit" zo stond in de krant "alle ingezetenen wordt verzocht door het uitsteken van vlaggen het dorp een feestelijk aanzien te geven".

En verder: dankzij de medewerking van een inwonerster kon dit jaar een vaandel aangeschaft worden.

De pers schreef na afloop over "een zeer geslaagd festijn, waarmee Wehl naam heeft gemaakt". De eerste prijs in de concertwedstrijd was voor St. Lebuinus uit Deventer met 385 punten en lof van de jury, Wilhelmina uit Pannerden won met 131 punten een eerste prijs bij de marswedstrijden.

21. AMDG bij het 70-jarig bestaan 1966. Bovenste rij v.l.n.r. W. Snelling, J. Evers, J. Lukassen, B. Thijssen, B. Rewinkel, Th. Huijbers, W. Vos, R. Rosmüller, L. Lukassen, G. Froom, Th. Seesing, rechts naast het prachtige vaandel: J. Meijer (Bluunkes-Jan), Middelste rij v.l.n.r. G. Schennink, Jacq. Groen, J. Rosmüller, W. Lukassen, G. Preiks, C. Gertsen, J. Groen, G. Meijer, T. Huijbers, H. Gertsen, B. Banning, E. Scheerder, M. Huijbers, W. Duis, Zittend v.l.n.r. H. Wolters, H. Lukassen, J. Schennink, pastoor M. Koggel, dirigent G. Bannink, de ere-voorzitter burgemeester Z. Deurvorst, J. Vonk Sr., J. van Gessel.

7.3 Het Federatief muziekconcours op 23, 24 en 25 juni 1961 in Wehl.

In 1961 organiseerde AMDG ten tweede male een concours, al bleek het doorgaan aan een zijden draadje te hebben gehangen. Uit de notulen van de jaarvergadering gehouden 5 oktober 1960 in zaal Otters blijkt dat de financiële problemen niet gering zijn. Er is een schuld van f. 1356,- en voorzitter E. van Hal constateert dat het een treurig iets moet worden genoemd en het niet verantwoord meer is om zo verder te gaan als de gemeenschap niet meer voor de muziek voelt. De aanwezige Ere-voorzitter burgemeester Deurvorst pleit echter voor het doorvechten tot het bittere eind en biedt zijn diensten aan. Met resultaat, want het concours vindt niet alleen plaats, maar AMDG slaat vanaf die tijd weer een periode van bloei in.

In die jaren was het nog gebruikelijk de concoursen in de openlucht te houden. Hiervoor werd dan een soort muzikentent gehuurd waarop de orkesten, beschermd tegen regen en wind konden plaatsnemen. In Wehl werd de tent geplaatst in het weiland van de familie Lucassen, gelegen naast Dorpzicht, aan de overkant van de laan en juist voor de tuin van Broekhuizen. De organisatie was een hele opgave en er was een Regelings-comité in het leven geroepen bestaande uit de heren Th. van Haeren, voorzitter, C.J. Evers, secretaris, J. Reusken, penningmeester en de leden E. van Hal, J. Vonk en J. van Gessel.

De opening werd in de Graafschapbode van maandag 26 juni als volgt beschreven: "Onder grote belangstelling der genodigden vond vrijdagavond half acht de opening plaats van het muziekconcours te Wehl. De voorzitter van het regelingscomité de heer Th.B. van Haeren heette alle genodigden van harte welkom t.w. burgemeester Z.M. Deurvorst, pastoor H.J. Smals, kapelaan van Erp, broeder overste, ds. Boschloo en de commandant van politie de heer Jansen. Spreker dankte Wehl voor de spontane medewerking die men had ondervonden tijdens de organisatie van dit concours.

Vervolgens verzocht de voorzitter aan burgemeester Deurvorst het concours officieel te openen waaraan deze gaarne gevolg gaf."

De Gelderlander beschreef het hele gebeuren als "Een zomers muziekfeest in Wehl" (zie afb. 10, blz. 26 en 27).

Dit muziekfeest werd geopend door het jeugdorkest van AMDG onder leiding van de heer Schierboom met enkele werkjes waarmee het orkest een eerste prijs had behaald op het concours te Montfoort.

Het openingsconcert werd vervolgd door de fanfare Union uit Zelhem onder leiding van dirigent de heer Helmink. Het publiek was zeer geraakt door dit concert, zo'n goed orkest hoorde men in die dagen niet zo vaak, Union speelde in de vaandelafdeling en behoorde tot een van de top-orkesten in de regio.

Het publiek dankte het orkest dan ook met een warm applaus. Hierna werd door

de heer J. Meijer, ook wel "Bluumkes Jan" genaamd, de herinneringsmedaille die hij geschonken had aan het vaandel gehecht.

De volgende dag, zaterdag 24 juni werd op het gemeentehuis tijdens de ontvangst van dirigenten en bestuursleden van de deelnemende verenigingen de "erewijn" geschonken, waarna men met zijn allen naar het concoursterrein toog om een aanvang te maken met het concours. Hiervoor hadden 19 muziekverenigingen ingeschreven en als juryleden traden op de heren J. Pinkse, J.P. Laro en M. van 't Woud. Enkele notabelen uit het dorp stelden een beker ter beschikking voor het orkest welk het hoogste aantal punten zou behalen. Deze eer kwam toe aan de vereniging "Kunst na Arbeid" uit Vreeswijk o.l.v. Mas Bakker met een totaal van 313 punten. In totaal werden 14 eerste en 5 tweede prijzen uitgereikt. De heer C. Evers de toenmalig secretaris maakte naar aanleiding van het concours aantekeningen en daaruit bleek dat het een geslaagd evenement was geweest, maar de organisatie inderdaad geen peuleschil.

7.4 Bondsconcours 1966.

Ter gelegenheid van het zeventigjarig bestaan werd op 24, 25 en 26 juni 1966 wederom een Bonds-concours georganiseerd. Het jeugdcorps van AMDG kwam er uit in de derde afdeling en behaalde 282 punten met een eerste prijs. In totaal namen 19 muziekcorpsen (600 muzikanten!) aan het gebeuren deel. Ongeveer 1200 (!) mensen bezochten het festijn. Wederom scoorde "Kunst na Arbeid" uit Vreeswijk het hoogste aantal punten over het hele concours.

7.5 Bondsconcours 1977.

Ook in 1977 was er weer een bondsconcours te Wehl en AMDG zelf trad op in de Ere-afdeling. Het resultaat was uitstekend en er werd een promotie-resultaat bereikt.

7.6 Concertconcours op 28 november 1982 te Wehl.

In het ontmoetingscentrum "t Hagelkruis" (thans Koningin Beatrixcentrum) werd door de Federatie van Kath. Muziekbonden in Nederland en m.m.v. de Aartsdiocesane Bond "St. Willibrord" een concertconcours georganiseerd. AMDG kwam toen uit in de Ere-afdeling en naast een puntenwaardering van 307,5 en een eerste prijs, werd promotie bewerkstelligd.

23. 15 november 1971: het 75-jarig bestaan. Het bestuur tijdens de receptie: v.l.n.r. W. Duis, J. van Gessel, J. Schennink, J. Evers, H. Wolters, bonds-vertegenwoordiger: R. Vogelvang.

24. Een AMDG-nest, 7 september 1976: J. Vonk Sr. temidden van 2 dochters en 6 zonen allen muzikant: bovenste rij v.l.n.r.: Jan Jr., Margreet, Jan Sr., Josephien, Gerard. Onderste rij v.l.n.r.: Tonnie, André, Theo en Bennie.

8. DE ZESTIGER JAREN

8.1 AMDG wankelt.

In het najaar van 1960 was somberheid troef omtrent het voortbestaan (zie 7.3). Het waren eigenlijk alleen de financiën die zorgen baarden. "De Edelachtbare Heer Burgemeester meende dat men niet al te pessimistisch moest zijn en dat 'verdwijnen' maar moest worden doorgestreept". Hij zette zich in voor besprekingen tussen het college van B en W, alle verenigingen en instanties. Er was succes want reeds tijdens de vergadering van 3 februari 1961 was het tekort omgezet in een positief saldo van f. 1657,-. Voorzitter zag dit als een bewijs dat de gemeenschap achter AMDG was gaan staan en spoorde de leden dan ook aan om goed hun best te doen.

Daar lag het niet aan, want onder leiding van dirigent Bert Schierboom was inmiddels een jeugdopleiding gestart en aan de leden werd gevraagd ieder twee of drie leerlingen te begeleiden. Men zegde van harte toe!

8.2 De eerste vrouw!

Op 19 oktober 1961 viel tijdens de jaarvergadering in het parochiehuis een historische beslissing. Onder punt 8: bespreking opleiding jeugd, waaraan hard gewerkt moest worden. "Zal terdegeterhand worden genomen, aan de geestelijk adviseur werd gevraagd of hieraan ook meisjes konden deelnemen, die hiertegen geen bezwaar had, zodat thans ook meisjes met muzikale aanleg opgeleid kunnen worden voor het jeugdkoor".

Coby Gerritsen kwam als eerste vrouw bij AMDG en bij de uitvoering tijdens het concours in Amersfoort op 18 september 1966 zien we haar als enige vrouwelijke muzikant in de AMDG-gelederen (zie afb. 22, blz. 42).

8.3 Het 70-jarig bestaan.

Op de ledenvergadering van 6 november 1965 werd besloten om in 1966 het zeventig-jarig jubileum te vieren met de organisatie van een bondsconcours (zie 7.4) en een avond voor de vereniging zelf. Het bestuur bestond in die dagen uit J. Schennink, voorzitter, J. Vonk, secretaris, J. van Gessel, penningmeester, H. Wolters en H. Lukkassen.

Er kon aldus de pers dubbel feest worden gevierd. Vooreerst was daar het 70-jarig bestaan van deze hechte, sympathieke vereniging, die zozeer in de Wehlse dorpsgemeenschap geworteld is en daarnaast de promotie naar de superieure afdeling, welk feit onlangs aan de roemruchte geschiedenis van de fanfare werd toegevoegd (zie afb. 21. blz. 41).

9. DE JEUGDOPLEIDING

Tot 1960 werden leerling-muzikanten opgeleid door onder andere de dirigent, maar eigenlijk voornamelijk door de leden van AMDG zelf. Grote voorbeelden van deze opleiders zijn G. Schennink en C. Evers, maar er zullen er ongetwijfeld meer zijn geweest die hun eigen kennis wisten over te dragen. Veelal stamde de jeugd uit families waar AMDG al ingeburgerd was en zo werden de noten al met de paplepel ingegoten.

Onder het voorzitterschap van Evert van Hal werd in 1960 een jeugdkorps opgericht, ondanks het feit dat in het begin van die zestiger jaren het gesternte voor een jeugdopleiding niet optimaal was. Tijdens de jaarvergadering van 11 oktober 1962 dankte de voorzitter de leden voor hun inzet bij de opleiding, maar hij merkte tevens op dat de gemeenschap nog onvoldoende meewerkte: "Zoals overal te zien werden er maar wilde balavonden gehouden en dat komt niet ten goede van de vereniging en zodoende wordt de gemeenschap hierdoor rot gemaakt en ik zou dan ook gaarne zien dat het gemeente-bestuur hier ernstig haar aandacht aan zou schenken anders zie ik hier zeer gevaarlijke dingen van komen."

Het jeugdkorps bestond bijna geheel uit leerlingmuzikanten, aangevuld met enkele seniorleden voor de grotere instrumenten. Als dirigent werd in 1960 Gerrit Schierboom uit Zelhem aangesteld (zie afb. 5, blz. 12).

Gerrit Schierboom (geboren 14 juli 1922 te Zelhem, overleden op 5 februari 1986) was gehuwd met Toos Brandenburg (geboren 21 juli 1922, overleden 22 september 1986) en ze hadden ook weer drie muzikale kinderen: Henk, Bart en Thea. Gerrit was leraar aan de muziekschool te Zevenaar en dirigent bij verschillende muziekgezelschappen zoals de "Volharding" te Stokkum en "St. Martinus te Oud-Zevenaar.

In 1961 werd door het korps al deelgenomen aan een bonds-concours te Montfoort, in 1965 werd opgetreden te Tubbergen en in 1966 aan het door AMDG georganiseerde concours te Wehl. Bij dit laatste concours nam dirigent Bannink de leiding van de tijdelijk zieke Schierboom over en gelukkig met succes: een eerste prijs in de derde afdeling.

In 1967 werd het jeugdkorps helaas weer opgeheven omdat handhaving in financieel opzicht geen haalbare kaart was. Veel van de huidige muzikanten hebben hun eerste orkestervaring onder Gerrit Schierboom opgedaan, hij kon geweldig met de jeugd overweg en dat was een stimulerende factor voor hen. De opheffing bracht vooral in het vervolg een probleem met zich mee want als de aankomend muzikanten in hun opleiding zo ver gevorderd waren dat zij het niveau hadden om mee te spelen in het orkest, ontbrak het hen aan ervaring.

Later werd dit probleem opgelost door het introduceren van jeugdgroepen. In groepsverband werden de orkestvaardigheden bijgebracht en de voorbereidingen voor de examens ter hand genomen. De groepsrepetities werden lange tijd verzorgd door de toenmalige dirigent de heer G. Bannink. Op dit moment staan de groepen onder leiding van Hendry van Loo.

Om verzekerd te zijn van voldoende instroom is er altijd een actief wervingsbeleid gevoerd. De medewerking van de basisscholen in Wehl was hierbij altijd belangrijk. Na de viering van het 90-jarig bestaan in 1986 werd besloten om de jeugdopleiding uit te breiden met een twee-jarige blokfluitcursus. De toenmalige cursus Algemene Muzikale Vorming (A.M.V.) die door de Muziekschool Doetinchem in Wehl werd gegeven sprak veel jeugdigen blijkbaar niet aan. Een wervingsactie op de 4 toenmalige basisscholen (De Rank, De Hoeksteen, St. Martinus school en St. Jozefschool) leverde een overweldigende respons op. Een 30-tal blokfluiters meldde zich aan en vanaf dat moment is het aantal blokfluiters min of meer constant geweest. Na de tweejarige cursus kon men voor een instrument kiezen. Uiteraard voor instrumenten die in de fanfare bespeeld worden, maar ook voor andere instrumenten. Zo koos eens een van de blokfluiters voor de doedelzak. Hij kwam terecht bij een doedelzakvereniging in Nijmegen, of AMDG overwogen had dit instrument aan het korps toe te voegen, vermeldt de historie niet. Fan-Doedel AMDG zou niet misstaan hebben!

10. MUZIKALE FAMILIES

Een aantal families zijn gedurende honderd jaar AMDG altijd sterk vertegenwoordigd geweest in het ledenregister en leverden daardoor een groot aandeel in het voortbestaan van de vereniging. Muzikale eigenschappen, maar ook de enthousiaste overdracht van vader op zoon of dochter speelden hierbij een rol. Namen als Vonk, Zenhorst, Lukassen, Rütten, Evers, Schennink en wellicht nog meerderen zijn daarbij niet weg te denken.

Dichtbij de molen, aan de Wehlse kant in het vroegere Achter-Wehl, woonde Jan Vonk (geb. 2 juli 1888, over. 25 november 1968). Samen met broer Bernard (geboren 18 september 1885) was hij vanaf 1910 lid van AMDG. Over zijn vrouw Johanna Gesina Visser zei hij altijd: "Ik heb 't met Sientje mirakels getroffen!" en dat was zeker zo, want ze accepteerde in ieder geval dat na de late zondagsmis in Nieuw-Wehl hun huis op stelten werd gezet. Fons Senders kwam langs en bracht dan z'n "höltje" (clarinet) mee en ook Willem Zenhorst verscheen ten tonele en samen werd dan geoefend. Jan's zonen Jan (geboren 1 juni 1921) en Theo (20 oktober 1930) kregen zo een gedeelte van hun opleiding. Jan moest "achter de slag" leren lopen en terwijl zoon Teun met de potdeksels begeleidde werd

door het huis en over de deel gemarcheerd. Vader Jan telde dan hardop de maat en zo bracht hij zijn muzikale ervaring over!

Op afb. 1, blz. 7 zien we vader Jan met trombone op een belangrijke plaats in het korps. In die tijd (1916-18) was hij, als dienstplichtige, ook trombonist bij het Militaire Stafkorps en tijdens zijn verlof blies hij bij AMDG mee. In 1939 componeerde hij het lied: "Wehl Vooruit", waarmee hij in een wedstrijd de eerste prijs behaalde! Fons Senders werd daarbij goede tweede!

Wordt zoon Jan vervolgd dan vinden we hem terug als Jan Vonk sr. in 5.6. op blz. 25. Hij huwde met Dora Simons en al hun nazaten waren of zijn lid van AMDG (zie afb. 24 op blz. 45). Anno 1996 blazen er -naast Jan sr.- nog drie een toontje mee en dat niet alleen, want in het bestuur treffen we zoon Bennie als voorzitter en dochter Josephien als penningmeester.

Dat deze familie niet de enige was waar de muzikale vonken vanaf vlogen moge duidelijk zijn, maar hun historie mag mede een hommage zijn aan al die families die in de loop van honderd jaar AMDG hebben gedragen.

11. DE LAATSTE VIJF EN TWINTIG JAAR

11.1 Van uniformen en instrumenten.

Uit voorgaande geschiedenis en vooral op de foto's komt duidelijk naar voren dat de muzikanten steeds een pet droegen, maar verder niet geuniformeerd waren. Een enkele uitzondering vormden de militaire uniformen. Het enige **Ere-lid anno 1996 de heer Jan van Gessel** merkt tijdens de ledenvergadering op 3 februari 1961 op dat hij nog enkele petten had en "vroeg of er nog iemand was die geen of geen goed passende pet had zodat ook allen met 'n serenade enz. 'n pet op hadden". Jan had die zorg voor petten waarschijnlijk overgehouden naar aanleiding van die ene keer dat hij zonder pet was gesignaleerd (zie afb. 13, blz. 29).

In 1966 was al met een inzamelingsactie gestart om het korps in uniform te steken, maar kennelijk zonder voldoende resultaat, want pas na de actie in 1971 (75-jarig bestaan) konden in het voorjaar van 1972 de nieuwe uniformen aan de Wehlse gemeenschap worden getoond. Grijs broeken en rode jasjes en....zo vermelden de aantekeningen uit die tijd: "De dames ook allemaal in een broek!" Het moet een kostbare aangelegenheid zijn geweest, want het korps telde op 1 januari 1971: 29 muzikanten (gemiddelde leeftijd 25,76 jaar!) en 8 leerlingen. De pet, die de leden 75 jaar trouw had gediend, werd afgeschaft. In beginjaren tachtig werd de grijze broek vervangen door een zwarte.

Eerder werd al vermeld dat in 1896/97 begonnen was met tien instrumenten en dat na de oorlog weer aantal nieuwe waren aangeschaft. Ook is bekend dat

in 1957 het instrumentarium aardig versleten was, gezien de elastiekjes die de saxofoons gangbaar hielden. Voorzitter Evert van Hal, die veel voor AMDG heeft betekend, zorgde er met een actie voor dat in 1962 het gehele instrumentarium kon worden vernieuwd. Er was in 1961 een Stichting opgericht, die zich bij de bank voor f. 9000,- in de schuld had gestoken, en die tenslotte voor f. 17000,- bij de firma van der Glas de instrumenten aanschafte. Geleidelijk werd het geleende bedrag terugbetaald. Dat het voor een fanfare heden ten dage niet eenvoudig is om de touwtjes aan elkaar te knopen mag blijken uit het feit dat eenzelfde instrumentarium in 1996 f. 100.000 zou kosten!

11.2 Het 75-jarig bestaan en verder.

In 1971 werd het jubileum in eigen kring gevierd met feestavond, concert en receptie. Het toenmalig bestuur recipieerde en kreeg een herinneringsvaan en de zilveren speld van de Bond (zie afb. 23, blz. 45). Jan Vonk sr. en J. van Gessel kregen de Bondsspeld, overigens is het niet zeker dat dit ook tijdens de viering plaatsvond.

In 1975 nam AMDG deel aan het K.R.O.-muziekfeest dat werd georganiseerd in het kader van het 50-jarig bestaan van deze omroep. Na een voorronde te Amersfoort werd de finale bereikt die in Breda plaatsvond. Hier werden opnamen gemaakt die naderhand via de radio zijn uitgezonden.

In 1976 zal het tachtigjarig bestaan weer in eigen kring zijn gevierd, slechts een krantenartikel over AMDG, zonder verder programma, werd teruggevonden. Hiaten in het archief zijn er de oorzaak van dat weinig kon worden gepubliceerd over de periode tot eind tachtiger jaren. Wat wel bekend is werd al onder diverse vorige hoofdstukken weergegeven. In Honderd jaar geschiedenis Muziekvereniging "Harmonie de Club" te Didam een goed bericht uit 1988: "Dankzij Harmonie de Club en Fanfare AMDG.....Kwaliteit op koffieconcert" Deze kop kon men lezen in dag- en weekbladen daags na dit concert, uitgevoerd op zondag 3 juli (1988) in de zaal van café-restaurant "Het Zwijnshoofd". En verder.....AMDG een gerenommeerd orkest uitkomend in de Ere-afdeling, begon de uitvoering met een stuk van Händel "Confort Ye My People". Hierna speelde men het werk van Gerard Boedijn "Petite Suite Espagnol" en van Michael Bergson "Louise di Montfoort" in een arrangement van K. Veenendaal. In dit stuk werd de altsax solo voortreffelijk vertolkt door Carlo Bannink.

11.3 Activiteiten.

Bovenstaand optreden is een goed voorbeeld van een van de huidige activiteiten van AMDG. Het verzorgen van concerten en het deelnemen aan muziekconcoursen (wedstrijden) zijn hedentendage de hoofdactiviteiten van het fanfare orkest, hoewel

naar buiten toe misschien nog bij veel mensen de opvatting leeft dat de fanfare alleen te zien is bij optochten en serenades. Bij de concerten in Wehl is het een tijd lang gebruikelijk geweest dat bij deze uitvoeringen steevast in de pauze op de piano gespeeld werd door Willem van Goethem, een zoon van een van de eerste dirigenten van AMDG. Het heeft bij die uitvoeringen in de laatste decennia echter niet altijd meegezet. Het dieptepunt werd bereikt toen een concert slechts door 12 toeschouwers bezocht werd, waarbij er waarschijnlijk ook nog een aantal echtgenotes van de spelende muzikanten aanwezig waren.

Om de belangstelling voor de concerten toch weer op te voeren werden er allerlei experimenten uitgevoerd. Zo werden er koffieconcerten georganiseerd rond het middaguur en werd er geëxperimenteerd met middagconcerten die om 15.00 uur begonnen. Na het verdwijnen van het parochiehuus werden de concerten verplaatst naar de sportzaal van het toenmalige "Hagelkruis", het huidige Koningin Beatrix Centrum. Nu, in de negentiger jaren, genieten de concerten een steeds ruimere belangstelling: bezoekersaantallen van tussen de 200 en 300 zijn niet ongebruikelijk en een record met 500 bezoekers tijdens het "First Night of the Proms" op zondag 28 april 1996 is zeker vermeldenswaardig! Op dit moment verzorgt de fanfare concerten in allerlei vormen: podiumconcerten, die meestal binnen worden georganiseerd, maar ook buitenconcerten op diverse locaties en concerten in samenwerking met diverse andere verenigingen (o.a. zang- en toneelvereniging) en schoolconcerten. Naast dit alles valt de fanfare sinds 1995 ook op een heuse CD te beluisteren.

11.4 Opmaat naar de toekomst.

Onder de naam Opmaat heeft AMDG sinds 1991 een eigen clubblad met een uitgave van zo'n drietal edities per jaar. De redactie staat onder leiding van Jan Evers en hij verricht met z'n team daarmee een voortreffelijk werk, al was het alleen maar vanwege het feit dat toekomstige geschiedschrijvers niet meer wanhopig naar gegevens hoeven te speuren. De exemplaren worden namelijk meteen in het archief van de OVW opgeborgen!

Opmaat geeft een voortreffelijk beeld van een vereniging die met de tijd is meegegroeid. Sinds 1993 beschikkend over een eigen repetitie-home in "Ons Huis", dat onder leiding en naar ontwerp van Gerard Freriks- dankzij de medewerking van de Nederlands Hervormde Gemeente- voor het gebruik geschikt kon worden gemaakt (afb. 25, blz. 46). Anno 1996 staat er met AMDG een goed gestructureerde organisatie met jeugdopleiding en met een orkest dat kan uitkomen in de **Superieure afdeling** en dit alles **Ad Majorem Dei Gloriam** en al honderd jaar met liefde gedragen door de Wehlse gemeenschap.